

ATT FÖRSTÅ VARANDRA I NORDEN

Innehåll

- ▶ Förord
- ▶ Den nordiska språkgemenskapen - ideal och verklighet
- ▶ Hur bra förstår vi varandra?
- ▶ Varför inte engelska?
- ▶ Att tala nordiskt
- ▶ Råd om de enskilda språken
  - ▶ Danska
  - ▶ Norska
  - ▶ Svenska
  - ▶ Isländska
  - ▶ Färöiska
  - ▶ Finska
  - ▶ Samiska
  - ▶ Grönländska
- ▶ Nordiska möten
- ▶ Den nordiska språkkonventionen
- ▶ Tolkning ger ökad språklig jämlikhet
- ▶ Dansk-norsk-svensk ordlista
  - ▶ Några olikheter hos de personliga pronomina

- Litteratur
- Adresser

Förord

Forord til webudgaven 2002

Att förstå varandra i Norden er nu frit tilgængelig i to elektroniske versioner: online på nettet, og som en wordfil som man kan downloade fra Nordisk Sprogråds netsted.

I forhold til papirudgaven fra 1997 er der kun foretaget mindre ændringer i den elektroniske udgave. Tryk i lydskriften markeres med en lodret streg foran den stavelse der skal udtales med tryk – ikke med en prik under den betonedede vokal, som det kendes fra bl.a. svensk. Nogle skrive- og trykfejl er blevet rettet.

*Henrik Holmberg
Nordisk Sprogråd
2002*

Forord til 1997-udgaven

Denna skrift är en lätt reviderad och utvidgad upplaga av *Att förstå varandra i Norden*, som gavs ut 1987 och som i sin tur var en utvidgad version av häftet "Att tala nordiskt" från 1980.

Huvudförfattare är Catharina Grünbaum, tidigare vid Svenska språknämnden, nu vid Dagens Nyheter. För de avsnitt som kommit till sedan den ursprungliga versionen svarar Mikael Reuter, Forskningscentralen för de inhemska språken i Finland.

Arbetet med skriften har skett i samråd med de nordiska språknämnderna, Nordiska språksekretariatet och Nordiska språk- och informationscentret.

DEN NORDISKA SPRÅKGEMENSKAPEN – IDEAL OCH VERKLIGHET

Den nordiska språkgemenskapen är ett ideal som vi nordbor gärna bekänner oss till och hävdar inför icke-nordbor. Det gör vi rätt i. Här har vi utgångspunkten för ett lyckosamt nordiskt samarbete.

Det vi kallar nordisk språkgemenskap eller grannspråksförståelse är något rätt speciellt. Det innebär att man kan tala ett av språken danska, norska och svenska och göra sig förstådd av dem som använder de två andra språken. Majoriteten av nordborna har alltså den stora fördelen att kunna tala sitt modersmål i samvaron med varandra.

Men nästan alla som har kastats ut i umgänget med nordiska bröder och systrar har väl också fått göra den irriterande erfarenheten att verkligheten är långt mera ofullkomlig än idealet. Det är visserligen lätt att tala, men man förstår inte alltid, och man blir inte alltid förstådd. Vi gör faktiskt rätt i att erkänna också detta förhållande.

Vi måste också komma ihåg att inemot en fjärdedel av nordborna har ett annat språk än danska, norska eller svenska som modersmål. Många finner förstår inte svenska, trots att svenskan är ett officiellt språk i Finland, och än mindre

norska och danska. Islänningar kan ha svårigheter med de skandinaviska språken, fastän danska ingår i den isländska skolundervisningen.

Syftet med denna skrift är att ge råd om hur man kan undvika eller minska svårigheterna att kommunicera på nordiska språk. För de flesta krävs det en del träning för att förstå och bli förstådd. Men danska, norska och svenska är tillräckligt lika för att man skall kunna börja öva förståelse direkt i kontakten med andra nordbor och lyckas ganska snabbt, utan några omfattande teoretiska förstudier.

Den allra största skillnaden jämfört med främmande språk är att det räcker med att man lär sig förstå. Man behöver inte lära sig tala ett annat språk.

HUR BRA FÖRSTÅR VI VARANDRA?

Danskar, norrmän, svenskar och finlandssvenskar kan principiellt sett umgås med varandra på sina modersmål. Undersökningar visar att norrmännen är bäst på att förstå sina grannars språk, och att de förstår talad svenska bättre än danska. Norska är också det språk som förstås bäst av de andra. Danskar och svenskar har det lite svårare med varandras tungomål, framför allt svenskarna med danskan.

Finskan är i språkhistorisk mening inte släkt med de nordiska språken. Men tack vare århundraden av kulturell och samhällelig gemenskap mellan Sverige och Finland är begreppsvärlden i stor utsträckning densamma i svenskan och finskan. Finskan har också lånat mängder av ord från svenskan, både direkt, t.ex. katu 'gata' och pankki 'bank', och som översättningslån, t.ex. kuorma?auto 'lastbil' och korkeakoulu 'högskola' .

För finnarna, alltså finländare med finska som modersmål, är svenskan det språk som i första hand blir aktuellt som nordiskt umgängesspråk. Men det är bara en del av finnarna som behärskar svenska, och svenskan är för dem ett främmande språk. Norskan och danskan (liksom också somliga varianter av svenska) innebär ytterligare ett steg upp på svårighetsskalan. Finnarnas svårigheter med talad danska är utan tvekan det största förståelseproblemet i det nordiska samarbetet. I en undersökning av språkförståelse vid nordiska möten uppgav sig bara 5 % av finnarna förstå talad danska bra, medan 84 % sade sig förstå danska dåligt. En dansk som vill bli förstådd av en finne är i praktiken tvungen att försöka använda någon form av försvenskat uttal.

För många finnar är tolkning en förutsättning för att de skall kunna delta på någorlunda lika villkor i det nordiska samarbetet (se kapitlet Tolkning). Begreppsligheten mellan finskan och svenskan (danskan, norskan) gör också att tolkning är mera effektivt än omvägen över engelskan.

Färoiskan och isländskan tillhör den nordiska språkfamiljen men är inte direkt förståeliga för danskar, norrmän och svenskar. Grönländskan är helt obeläktad med alla andra språk i Norden - den är ett inuitspråk och närmast släkt med de språk som talas av eskimåer i nordligaste Kanada.

För färingar, grönländare och islänningar är danska ofta nyckeln till det övriga Norden. Detta innebär dock inte att de automatiskt också förstår norska och svenska lika bra som danska - något för norrmän och svenskar att tänka på. (Det förekommer visserligen också att särskilt islänningar har norska eller svenska som skandinaviskt kontaktspråk.) För många islänningar erbjuder även danskan förståelsesvårigheter - något för danskar att tänka på.

Karakteristiskt för färingars och islänningars danska är att den i rätt hög grad har s.k. läsuttal. Denna form av "skandinaviska" är ofta mycket tydlig och för de flesta nordbor betydligt lättare att uppfatta än äkta dansk danska. I det nordiska samarbetet brukar det uppskattas när de atlantiska nordborna inte eftersträvar ett perfekt danskt uttal.

Samiskan är besläktad med finskan, men de två språken är inte inbördes förståeliga. De flesta samer behärskar ett eller flera av språken finska, norska och svenska.

Språken i Norden

Språk	Ungefärligt antal talare (modersmål)
Danska	5 miljoner

Finska	4,7 milj. i Finland, 250 000 i Sverige
Färöiska	50 000
Grönländska	50 000
Isländska	260 000
Norska	4 miljoner
Samiska	30 000 i Norge, Sverige och Finland
Svenska	8 milj. i Sverige, 300 000 i Finland

VARFÖR INTE ENGELSKA?

Det händer inte så sällan att nordbor i samtal med varandra ger upp och övergår till engelska. Det gäller särskilt i kontakterna inom naturvetenskaperna och inom delar av affärlivet - områden som ju också annars är starkt påverkade av angloamerikanskt inflytande.

Framför allt på finskt och isländskt håll finns det de som undrar varför man inte kan gå in för att generellt använda engelska som nordiskt umgängesspråk: ingen skulle då ha fördelen att använda sitt eget modersmål, alla skulle bli språkligt jämställda. Många yngre finnar och islänningar har lättare för att tala engelska än svenska respektive danska. Men långt ifrån alla finnar och islänningar behärskar engelska, och också för dem som gör det är engelskan ett främmande språk. Vid behov är därför tolkning en bättre utväg, eftersom tolkning ger alla en möjlighet att tala sitt modersmål.

Det finns flera vägande skäl för oss att hålla oss till de nordiska språken i det nordiska samarbetet:

- Bara en liten del av alla nordbor behärskar engelska så bra att de verkligen kan uttrycka sig fritt och otvunget på detta språk. Ytterst få uttrycker sig så väl eller så nyanserat eller så spontant på engelska som på sitt modersmål. Användning av engelska vore en fara för den breda och folkliga förankringen i det nordiska umgänget. Diskussionsinläggen skulle förlora i tankeskärpa och nyansrikedom, och kommunikationen skulle bli mera färglös och oengagerad.

- De kunskaper man som lyssnare behöver för att förstå ett grannspråk är långt mindre än de man behöver för att tala ett främmande språk. Det rör sig i allmänhet om en handfull systematiska skillnader i uttal och stavning (sådana presenteras i avsnittet "Råd om de enskilda språken") samt om en begränsad grupp centrala ord (jfr ordlistan i slutet av häftet). Även om det kan kännas lite trögt i det första umgänget med andra nordbor brukar tillvänjningen gå fort.

- De nordiska språken är bäst lämpade för att beskriva nordiska förhållanden. Vi har i Norden många begrepp - framför allt samhällliga och kulturella - som saknar motsvarigheter på engelska. Med engelska blir man ofta tvungen att använda oprecisa ord och besvärliga omskrivningar för saker som är välkända för alla nordbor.

- Den nordiska språkgemenskapen har ett starkt symbolvärde för nordborna. Den skapar nordisk identitet och en känsla av samhörighet - en samhörighet som ofta känns särskilt självklar när nordbor möts utanför Norden. Man känner för sitt språk, sin kultur och sina rötter och vill inte förvandlas till en utlöpare av den engelskspråkiga kulturkretsen.

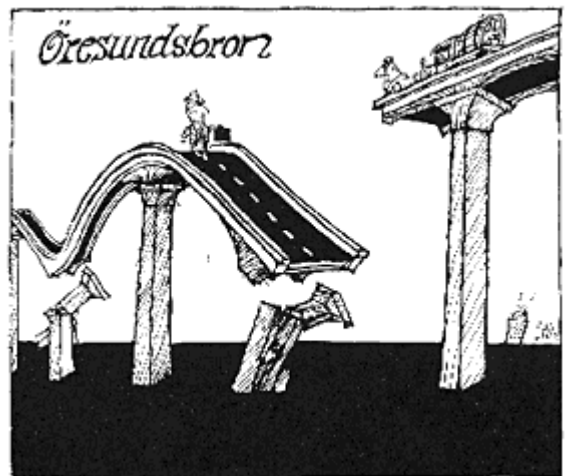
Det är klart att det finns vissa situationer där det av olika skäl är befogat att ta till engelska. Men detta skall alltid ses som ett undantag från huvudregeln. Om det börjar resas krav på en ökad användning av engelska inom t.ex. myndigheternas och organisationernas nordiska samarbete kan detta lätt försvaga själva grunden för samarbetet. För att öka den språkliga jämlikheten är det i stället skäl att vid behov gå in för tolkning, så att också finnar och islänningar kan använda sitt eget modersmål.

ATT TALA NORDISKT

Inom det nordiska samarbetet finns det två huvudtyper av talsituation. Den ena är när man från en talarstol eller liknande vänder sig till en stor publik. Den andra är det informella samtalet vid måltider och liknande, "korridorssnacket". Båda ställer sina krav på såväl talare som lyssnare.

När man talar inför publik måste man ta hänsyn till att publiken oftast inte har någon möjlighet att säga ifrån om den inte begriper. I det mer informella samtalet däremot kan den andra parten ge till känna om han inte förstår. Därför lurar man som talare lätt att tro att allt står väl till så länge ens samtalspartner inte säger ifrån, och så tillåter man sig att tala snabbare och ledigare än inför en större församling. Men eftersom nu de flesta av oss hänger fast vid idealföreställningen att nordbor inte bara förstår utan också skall förstå varandra, så drar vi oss som lyssnare för att säga ifrån när något går oss förbi. Ändå vet vi att mycket av det viktiga sägs just i de informella samtalen.

Vi har också lite olika samtalskultur i de olika länderna. Danskar, norrmän och svenskar faller inte sällan sin samtalspartner i talet - något som kan vara riskabelt för språkförståelsen. I Finland däremot avbryter man inte gärna, och man räknar inte med att bli avbruten. Finnar bekräftar heller inte lika tydligt med nickningar eller uttryck som "ja", "jovisst" att de följer med i samtalet. Det får inte tolkas som ointresse eller avståndstagande!

De nordbor lätt och fritt kan tala sitt modersmål och som har svårt att uthärda ögonblick av tystnad, får därför lägga band på sig och inte stjåla samtalsturen när någon som inte talar sitt modersmål förbereder ett svar.

Råden här nedan riktar sig till både talare och lyssnare. För talare och föredragshållare rekommenderas också avsnittet "Att hålla ett anförande inför nordisk publik".

Att tala

o Tala inte för fort. Försök övervinna känslan av att ett långsammare taltempo är onaturligt. Var inte rädd att göra pauser mellan olika fraser i talet. Försök också att inte tala i för långa meningar (da. sætninger, no. setninger). Då blir det lättare för lyssnaren att följa med.

o Artikulera ordentligt. Många nordbor har sin kunskap om grannspråken i första hand från skrivna texter. En tydlig och mer skriftspråksnära artikulation gör det lättare för lyssnaren att känna igen orden. Namn måste uttalas med extra omsorg - de är ju inte igenkännliga på samma sätt som vanliga ord.

o Undvik snabbt uttalade utfyllnadsfraser. Avstå från en mängd "jag menar liksom att", "om man säger så alltså", "hvis jeg må sige det sådan", "hvis jeg kan si det på den måten". Medan lyssnaren försöker fundera ut vad det var han hörde går han kanske miste om det eventuellt viktiga i resten av meningen.

o Var uppmärksam på orden. Somliga vanliga ord i ens eget språk saknas kanske i de andra språken. I många fall kan det emellertid i ens eget språk finnas en mindre vanlig synonym med direkt motsvarighet i grannspråken. Välj gärna sådana samnordiska ord i stället för de särspråkliga. Danskar och norrmän kan t. ex. säga bara i stället för kun, svenskar kan säga bara i stället för endast. I informella samtal kan man låna varandras ord om man märker att det underlättar. En svensk kan t. ex. säga utvalg om han märker att hans utskott verkar förbryllande.

Andra ord finns kanske i de olika språken men med olika betydelse, s. k. lömska likheter (kontrollera i ordlistan bak). En dansk eller svensk som inte känner till betydelsen av norskans anledning (da. lejlighed, sv. tillfälle) kan bli förnärmat om han får höra att norrmannen "ikke har anledning til å komme".

Undvik förkortningar av typen Ams (sv.), ØD (da.) och KUF (no.). Om de är nödvändiga, läs ut dem, förklara dem och skriv om möjligt upp dem. Ex.: "Ams-arbete, arbete anordnat av den svenska arbetsmarknadsstyrelsen, förkortad Ams", "ØD, det vil sige økonomisk demokrati", "KUF, Kirke- utdannings- og forskningsdepartementet".

Ett alltför vardagligt och ledigt ordval kan vålla förståelseproblem. Inom vardagssfären skiljer sig språkbruket i de tre grannspråken mer än inom det ordförråd som vi är vana vid från skrivet språk. En svensk bör t. ex. inte säga kåk för 'hus', kärra för 'bil', fika för '(dricka) kaffe', tjejj för 'flicka, kvinna', kille för 'man, karl, pojke'. Danskar och norrmän

bör på motsvarande sätt inte säga begå, gjøre en brøler for xbegå en fejl/en feil'. Finländare bör vara observanta på finlandismer och fennicismer.

Se också upp med sådana uttryck och vändningar som bara finns i det egna språket, t. ex. da. "det koster det hvide ud af øjnene", no. "snu på flisa", sv. "och då står man där med sin tvättade hals". Var också försiktig med allusioner på inhemska händelser och citat - om de inte förklaras eller är självförklarande. (Lite kulturförmedling är ju också trevligt.)

o Räkneorden vållar ofta problem. Använd räknesättet tyve-en, tyve-to, tjuéen, tjueto osv., inte en-og-tyve, to-og-tyve, en-og-tjue, to-og-tjue osv.

Danskar bör använda femti, sexti osv., inte halvtreds, tres osv. (Däremot inte toti, 20, som inte finns i norskan och svenskan.)

Uttryckssättet halvannen krone, to og en halv krone är svensktalande ovana vid. De använder typen en krona och femtio öre (en och femtio), två kronor och femtio öre (två och femti).

Svensktalande bör undvika uttryckssättet två och femtio osv. På norska och danska kan det uppfattas som 52 osv.

o Ta om och förklara. Om man märker att ens lyssnare har svårt att följa med, är det ofta lämpligt att upprepa det man har sagt med andra formuleringar och att ge synonymer till nyckelord i sammanhanget.

Tänk på att även om själva orden förefaller begripliga, så är det inte alltid så med verkligheten bakom dem. När man talar om arbetsmarknad, skatter, sjukvård, skola och liknande behöver man ofta ge lite extra upplysningar i ämnet. Ord som resurslärare (sv.), arbetarinstitut (finlandssv.), fisketrygdavgift (no.) kan annars bli obegripliga.

o Försök att övervinna känslan av att det är onaturligt att tala mer "nordiskt". Det är viktigare att motparten förstår än att man själv känner sig okonstlad.

Att lyssna

o Lyssna framåt. Viktiga ord som man inte har förstått kan man fråga om eller anteckna, men man bör inte stanna upp och fundera på dem. Då är det lätt att man går miste om hela sammanhanget. Och även om man ibland råkar tappa tråden är det viktigt att inte ge upp utan fortsätta att lyssna.

o Erkänn och säg ifrån om du inte förstår. Därigenom kan du också bli ett moraliskt stöd för andra. Det visar sig ofta vara fler som inte har begripit.

RÅD OM DE ENSKILDA SPRÅKEN

Här följer ett avsnitt med råd om de enskilda språken. De gäller dels för dem som har respektive språk som modersmål - vad de bör tänka på för att underlätta förståelsen när de talar -, dels till dem som skall försöka uppfatta samma språk och kanske uttala somliga ord på det, t. ex. namn.

Följande uttalsbeteckningar används:	
[u]	står för vokalljudet i ty. Buch, da. sult, no. och sv. ro.
[ü]	står för norskt och svenskt u-ljud, t. ex. no. och sv. hus, hund.
[æ]	står för vokalljuden i da. gæst, lære, sv. gäst, lära.
[å]	står för å-ljud, både slutet och öppet, t. ex. da., no., sv. gå, kom.
[aw]	står för det diftongljud som förekommer i da. och sv. fauna.
[åw]	står för det diftongljud som förekommer i da. lov, isl. Jón.
[æu]	står för det diftongljud som förekommer i no. aust.

[øw]	står för det diftongljud som förekommer i da. søvn.
[ð]	står för ett tonande läspljud, som i eng. father, isl. faðir.
[th]	står för ett tonlöst läspljud, som i eng. thing, isl. þór.
[:]	markerar att en vokal är lång. Ex.: gå [gå:].
Betoning (tryckaccent) markeras med en strek före den betonade stavelsen: Helsing'ør, 'Bergen, 'Jvaskylä.	

DANSKA

Den talade danskan är det språk som brukar vålla de största förståelsesvårigheterna i nordiska sammanhang. Svårigheterna gäller särskilt dem som har svenska som modersmål eller som nordiskt umgängesspråk (framför allt finnarna).

Huvudorsaken till att naturlig vardagsdanska kan vara så svår att uppfatta torde vara att det ofta nästan bara är de betonade delarna av orden och meningarna som artikuleras tydligt. De trycksvaga delarna blir mera en markering av stavelserna - åtminstone låter det ofta så för icke danska öron. Ett namn som Egedesminde låter för en icke dansktalande ungefär som E-(mummel)-sminne. Och det kan vara svårt att tolka mumlet.

Vad danskar i första hand bör tänka på är alltså att tala långsammare och att uttala mera av orden. Äldre teaterdanska låter visserligen onaturlig i danska öron, men i nordiska sammanhang är den högst funktionell. Det är inte heller på något sätt skadligt att upprepa ett ord och använda ett mer bokstavsnära uttal, om man misstänker att det man sagt har gått ens lyssnare förbi.

De danska räkneorden ställer ofta till bekymmer för övriga nordbor. Seksten, tredive och fyrrer kan när de uttalas vara svåra att identifiera, och en dubbling med [seksten], [treti] och [firti] kan var ett sätt att undvika missförstånd.

21, 22 osv. bör sägas ut som tyve-en, tyve-to osv., inte som en-og-tyve, to-og-tyve.

Räkningen med tjugotal, halvtreds, tres osv. kan vara svår även för dem som behärskar systemet; när man har räknat ut i siffror vad det var som sades har talaren ofta hunnit flera meningar längre fram. Använd alltså tiotalssystemet, femti, seksti osv. (Däremot inte toti, 20.) Uttryck som tresserne bör absolut inte användas. Säg i stället sekstitallet. Använd inte heller fyrretyve, 40, utan säg firti.

Litet om danskt uttal för icke dansktalande

För en icke dansktalande kan det var praktiskt att känna till vissa drag i danskt uttal. Här följer en uppställning av vissa systematiska skillnader mellan danskan, norskan och svenskan.

danskt uttal	danska	norska	svenska
[kø:be]	købe	kjøpe	köpa
[mø:ðe]	møde	møte	möta
[li:e], [bru:e] g-et är här stumt	lige, bruge	like, bruke	lika, bruka
[aje]	eje	eie	äga
[låw]	lov lys, tyve	lov lys, tjue	lag ljus, tjuogo
[nawn]	navn	navn, namn	namn
De danska diftongerna kan motsvara flera olika bokstavsförbindelser i skrift:			
danskt uttal	danska	norska	svenska
[aw]	savn sagn	savn, sakn sagn	saknad sågen
[åw]	lov	lov	lag

	vogn	vogn	vagn
[æw]	hævn revne	hevn, hemn revne	hämnd rämma
[øw]	søvn	søvn	sömn
[aj]	vej, leje lege, egen meget tegn, regne	vei, veg, leje leke, eigen meget, mye tegn, rekne, regne	väg, leja leka, egen mycket tecken, räkna, regna
[åj]	øje, nøje løgn, døgn nøgle røg	øye, nøye løgn, døgn nøkkel røk	öga, noga lögn, dygn nyckel rök

Det långa danska a-et ligger i en stor mängd ord hos många danskar ganska nära ett norskt och ett svenskt ä-ljud.
Ex: gade, tale.

De norska och svenska u-ljuden finns inte i danskan; den danska bokstaven u uttalas ungefär som o i no. och sv. ro.
Ex.: hus, sulten.

d efter l och n är oftast stumt: ild, land, under. Så även efter r i ordslut: ord, gård.

r efter vokal låter närmast som ett å: dommer [dåmm-å], dommere [dåmm-å-å], fire [fi:å]. Mörkt a smälter nästan samman med r-et: farve [fa:ve].

g och k i början av ord, även före mjuk vokal (e, i, y ä, ø) och j, uttalas hårt, som i gå och Kastrop. Ex.: gerne, gjorde, kilde, købe.

Förbindelserna sk, skj, stj utläses med varje ljud för sig: skifte ski-, skjule [skju:le], stjerne [stjerne].

Det uttalas [de], medan de, De (sv. de, ni) uttalas [di].

Uttal av danska namn

Icke dansktalande som skall uttala danska namn behöver naturligtvis inte eftersträva ett fullständigt danskt uttal. Det går t. ex. bra att säga Strøget ungefär som det stavas. Inte heller behöver man anstränga sig med den danska stöten eller med det danska a-ljudet i t. ex. Hansen - det blir lätt överdrivet ä-aktigt. Vad man bör tänka på är:

1. g och k är hårda i början av ord (även i sammansättningar): Gentofte, Gilleleje, Kjellerup, Køge, Nykøbing.
2. sk, skj, stj uttalas med varje ljud för sig: Skive, Tordenskjold, Stjernholm.
3. e i t. ex. Moe, Rye, Koefoed är stumt.

Slutligen: Roskilde och Odense uttalas med betoning på första stavelsen, men Bornholm med betoning på sista.

Några räkneord		
16	seksten	[sajstn]
17	sytten	[søttn]
20	tyve	[ty:ve]
30	trediv	[træðve]
40	fyrre	[førre]
50	halvtreds	[hal'tress]

60	tres	[tres]
70	halvfjerds	[hal'fjærs]
80	firs	[firs]
90	halvfems	[hal'fems]

Språkråd till danskar:

Tal langsommere end normalt!

Snub ikke endelserne af, men udtal ordene lidt overdrevent tydeligt!

Ikke jappe - andre nordboer vil gerne høre hver en stavelse af det du siger!

Sig femti, sexti osv. og ikke halvtreds, tres osv. Men sig tyve, ikke toti!

Sig tyve-en osv. i stedet for en-og-tyve osv.

NORSKA

Norge har två officiella språkformer: bokmål och nynorska. Bokmålet går tillbaka på danskt skriftspråk, men har med tiden alltmer förnorskats; uttalet har alltid varit norskt. Nynorskan bygger på norska dialekter.

Normaliserat norskt talspråk brukar i allmänhet inte vålla några större problem - under förutsättning att taltempot är måttligt och artikulationen god. Talad norska finns emellertid i många varianter, och somliga av dessa kan vara svåra att begripa för andra nordbor. Norrmän bör därför tänka på att i nordiska sammanhang undvika speciella uttalsvarianter och ord som bara finns i dialekter.

I norskan kan förekomma en del drag som andra nordbor kan ha svårigheter med. Dit hör t. ex. diftongerna: auke, kløyve (da. øge, kløve, sv. öka, klyva). Hit hör också kv för hv (da. hv, sv. v): kvit, kva, kven samt de många fallen av tj-ljud: ikkje, mykje, røykje, tenkje, kjem (da. och sv. kommer).

Småord som einkvan, kvifor, korleis, såvoren förstås inte allmänt. Detsamma gäller pronomenformerna me (da. och sv. vi), dykk, dykkar, Dykk, Dykkar (da. jer, jeres, Dem, Deres, sv. er, Er) och hennar (da. hendes, sv. hennes).

Uttrycken eg vonar, eg ottast (sv. jag hoppas, jag fruktar) är obegripliga för många och kan i värsta fall förväxlas. Ljota, lyt, laut (da. måtte, sv. måste) har ingen motsvarighet i danskan och svenskan. Det kan också vara svårt för danskar och svenskar att genomskåda att verbformen åtte är imperfekt av eige. Försiktighet tillråds också med åssen (da. hvordan, sv. hur, hurdan) och med genitivkonstruktioner av typen "Dette er Stortinget si sak".

Det norska räkneordet seksten [sejsten] bör i tveksamma fall upprepas stavningsenligt. Säg tjuéen, trettito, førtitre osv. och inte en-og-tyve, to-og-tredive, tre- og-førr.

Litet om norskt uttal för icke norsktalande

Här beskrivs några av de systematiska dragen i norskt uttal.

nynorska (diftonger)	bokmål	danska	svenska
aust [æu]	øst, aust	øst	öst(er)

auga [æu]	øye	øje	öga
røyk	røk, røyk	røg	rök
eit	et	et	ett

- d efter l och n är ofta stumt: eld, land, sende. Likaså efter r när föregående vokal är lång: ord, fjord, Nordli, gård, Skard.
- g framför i, y, ei, øy uttalas oftast [j]: gi, Geilo, gøyeme.
- gj uttalas [j]: gjorde, gjest, Gjøvik.
- k framför i, y, ei, øy uttalas oftast som tj-ljud, dvs. som i ty. ich, sv. kyrka. Ex: kirke, kyst, keisam, køyre.
- kj uttalas som tj-ljud: kjenne, kjølig, Kjølen; ikkje, mykje, tenkje.
- sk framför i, y, ei, øy uttalas som sj-ljud, dvs. som i eng. she. Ex: ski, skynde, skeiv, skøyter (sv. skridskor).
- sj, skj uttalas som sj-ljud: sjø, sjåfør; skjenke, skjold, skjule.

I förbindelserna sti, stj uttalas varje ljud för sig: Kristian; stjele, stjerne, stjert.

Uttal av norska namn

Det är långt ifrån alla norska namn som följer de allmänna uttalsreglerna. Så uttalas t. ex. Skøyen [sk] mot huvudregeln och Geiranger uttalas oftast med hårt g. Det vanligaste uttalet av Skien är [sje-en]. Tillämpar man vad som har sagts här om norskt uttal har man emellertid rätt stora utsikter att träffa någorlunda rätt. I övrigt kan man hålla sig till ett ganska bokstavstroget uttal. Dansktalande behöver inte anstränga sig med den norska accenten eller med det norska uttalet av u.

Märk att e-et i Moe, Lie, Hoel är stumt.

Språkråd till normän:

Vær forsiktig med særnorske drag som kvit, kjem, me, lyt, åssen.

Si tjue-en osv. og ikke en-og-tjue.

SVENSKA

Svenskar från Mellansverige bör i första hand tänka på att inte tala för fort. Många bör också lägga sig vinn om att tala jämnare och att inte i mindre betonade delar av meningen dra ihop orden: "Man hö' ju'n'te själv hu're låte' ".

Svenskar med benägenhet att säga funster, burja (för fönster, börja) bör se upp särskilt med förtio/sjuttio.

Skåningar bör var återhållsamma med diftongerna, som kan göra orden svåra att känna igen. (Det är en myt att danskar skulle ha lättare att förstå skånska än rikssvenska.)

Svenskar använder gärna vardagsord och jargong både i anföranden och i informella samtal. Det kan vålla problem. Ex: kille, tjej, fika, det kostar i runda slängar två miljoner, då är det kört.

Finlandssvenskan har i flera avseenden ett uttal som ligger närmare ordens skriftbild samt även på andra sätt en förhållandevis tydlig artikulation. Många nordbor har betydligt lättare att uppfatta finlandssvenska än rikssvenska. Men finlandssvenskar bör se upp med finlandismer, i synnerhet sådana som beror på finskt inflytande.

Litet om svenskt uttal för icke svensktalande

Några av de systematiska skillnaderna mellan danska och svenska respektive norska redovisas i avsnitten om danska och norska.

- dj, gj, lj uttalas [j]: djup, gjorde, ljus, Ljungby.
- g uttals ofta som [j] efter och r: älg, helg, berg, borg.
- rs uttalas i rikssvenskan som sj-ljud, dvs. som i eng. she: Ex.: mars, kurs, börs, årslön, Forsmark.
- Vissa konsonanter ändrar karaktär framför mjuka vokaler, dvs. e, i, y, ä, ö:
- g framför mjuk vokal uttalas i regel [j]. Ex: ge, givare, gynnsam, gärna, Gävle, Göteborg.
- k framför mjuk vokal uttalas i regel som tj-ljud, dvs. som i ty. ich. Ex: kemisk, Kina, kyrka, Kymmendö, kärnkraft, Norrköping.
- sk framför mjuk vokal uttalas som sj-ljud, dvs. som i eng. she. Ex: Skellefteå, skicklig, skynda, skänka, Skövde.
- sj, skj, stj uttalas som sj-ljud: sjö, skjuta, stjärna.

Uttal av svenska namn

Tillämpar man vad som har sagts här om svenskt uttal kommer man rätt långt i fråga om korrekt uttal av svenska namn. Om man i övrigt håller sig till ett ganska bokstavsnära uttal är kraven på tydlighet i de flesta fall uppfyllda. Dansktalande behöver inte anstränga sig med den svenska accenten eller med det svenska uttalet av u.

Märk att Göteborg, Helsingborg har betoning på sista stavelsen, Kiruna på första (och hårt k).

Språkråd till svenskar:

Tala tydligt. Dra inte ihop orden.

Var försiktig med vardagsord och jargong.

ISLÄNDSKA

För att kunna åstadkomma ett i det närmaste korrekt isländskt uttal och för att kunna känna igen skriftbilden bakom islänningars uttal av isländska måste man känna till en hel rad isländska uttalsregler. Här inskränker vi oss till de mera elementära, men för den som vill nå ett steg längre finns det utförligare uppgifter i Våra grannspråk (se litteraturlistan). **AXEL: Hyperspring**

Några av de mest markanta dragen i isländskt uttal är följande:

- Tecknet ð (eð) uttalas [ð], som i eng. father: Aðalbjörg, Sigurður.
- Tecknet þ (þörn) uttalas [th], som i eng. thing: Þorbjörn, Þingvellir, Svíþjóð (Sverige)
- *au* uttalas [øj]: Sauðárkrúkur [søjðawrkråwkør], Neskaupstaður.
- *æ* uttalas [aj]: Snæfellsnes, Árbær [awrbajr].
- *ei, ey* uttalas [ej]: Reykjavík, Heimaey.
- *f* mellan vokaler uttalas [v]: Ólafur.

Vidare kan nämnas att

- *á* uttalas [aw]: Skálholt
- *é* uttalas [jæ]: Pétur
- *o* uttalas [å]: Borg

- ó uttalas [ʰw]: Jón, -óra
- u uttalas ö-aktigt: Guðmundur [gvøðmøndør]
- ú uttalas [u]: Húsavík
- í och y uttalas [i:]: Myvatn, Krysuvík.

Uttal av isländska namn

Islänningar bör tänka på att övriga nordbor sällan har hört isländska namn uttalade på isländska, även om de känner till dem från annat håll (t. ex. radio-tv eller skrift). För övriga nordbor kan det därför vara lättare att identifiera ett isländskt namn om det uttalas mera bokstavsnära eller upprepas med ett mera "skandinaviskt" uttal.

Icke islänningar kan uttala isländska namn ganska bokstavstroget. Normala "skandinaviska" uttal är t. ex. ['snæ-] i Snæfellsnes (isl. ['snaj-]) och ['tingvellir] för Þingvellir (isl. ['thingvettlir]). Namn som Arnarfell, Guðmundur, Keflavík kan man uttala ungefär som de stavas; på isländska uttalas de ['artnarfetti], ['gvøðmøndør], ['keppla-]. Men det är naturligtvis hövligare att i islänningars sällskap bemöda sig om ett mer isländskt uttal, främst när det gäller namn på personer i deras egen närvaro.

Vad man emellertid alltid måste ta hänsyn till är att isländskan normalt har betoning på första stavelsen: 'Laxness, 'Pétur, 'Ólafur, 'Þingvellir. Man hör ibland icke-islänningar betona ändelserna -ir och -ur i ordslut, alltså som i safir, figur. Det låter lika egendomligt som om man skulle säga Hil'mer eller Ber'gen med betoning på sista stavelsen.

Isländskt namnskick

Endast en mindre del av den isländska befolkningen har egentliga släktnamn. Hit hör t. ex. latiniserade eller daniserade namn som Thorlacius, Vídalín; Briem, Gröndal, Stephensen. Hit hör också namn bildade med isländska ordelement (ofta till ort- eller gårdsnamn), t. ex. Nordal, Laxness, Seljan. (Sedan 1925 är det inte tillåtet att anta nya släktnamn.)

Det vanliga (och uråldriga) namnskicket är annars att man till sitt förnamn lägger faderns namn + -son eller -dóttir. En man med förnamnet Jón som är son till en Þorður (genitiv Þorðar) heter alltså Jón Þorðarson. Har han en syster med förnamnet Guðrún heter hon Guðrún Þorðardóttir. Man kan inte använda son- och dotternamnen ensamma som ett efternamn. Man bör alltså inte säga "herr Þorðarson", "fröken Þorðardóttir" utan "herr Jón Þorðarson", "fröken Guðrún Þorðardóttir". Islands president heter alltså "president Vigdís Finnbogadóttir" eller bara "president Vigdís".

Kvinnor byter inte namn när de gifter sig. Om Guðrún Þorðardóttir gifter sig med en Gunnar Jónsson blir hon fru Guðrún Þorðardóttir.

Språkråd till islänningar:

Danska (norska, sænska) töluð med íslenskum framburði þykir yfirleitt auðskilin og skýr.

Berið gjarna íslensk mannanöfn og staðarheiti fram eins og þau er stöfuð. Það auðveldar öðrum norðurlandabúum að átta sig á þeim.

FÄRÖISKA

Uttal av färöiska namn

Färöiskan och isländskan visar i skrift många likheter med varandra. Det färöiska uttalet har emellertid under tidernas lopp undergått kraftiga förändringar och skiljer sig i många avseenden rejält från isländskan. Så t. ex. uttalas

ortnamnen Æðuvík [æyävüvuk] och Suðuroy uttalas både [su:rø] och [su:råddj]. Man bör med andra ord inte tillämpa isländska uttalsregler på färöiska ord.

Åtskilliga färöiska namn har både en inhemsk form och en dansk, t. ex. Eiði, da. Ejde; Hvalbøur, da. Kvalbø; Mykines, da. Myggenæs. Det finns goda skäl att använda de färöiska formerna, men då bör man i umgänget med andra än färingar välja ett ganska bokstavs nära uttal. Ett genuint färöiskt uttal gör namnen svåra, ibland rent av omöjliga att identifiera för icke färöisktalande. Det gäller t. ex. flygplatsen på ön Vágar, som på färöiska uttalas ['vå:ar]. (Ett vanligt "skandinaviskt" uttal är ['vå:gar].)

Färöiskt namnskick

På Färöarna existerar flera olika namnskick. Vanligt är att man har ett efternamn (släktnamn) efter danskt mönster: Poulsen, Olsen, Patursson; Hammershaimb, Svabo.

En nu alltmer vanlig namnbildning är den där man kombinerar förnamnet med ett gårdsnamn eller namnet på hemorten: Johannes av Skarði, Adrian í Homrum, Maria úti á Gørðum. Sådana namn är helheter, och man kan alltså inte säga t. ex. "rektor av Skarði" utan "rektor Johannes av Skarði".

Sedan 1992 är det tillåtet att bilda efternamn efter samma mönster som på Island: Jógvan Símunarson (son till Símun), Gunnvør Jákupsdóttir (dotter till Jákup).

Språkråd till färingar:

Tosið endiliga danskt (norskt, svenskt) við føroyskum tóna. Hetta "skandinaviska" er skilligt og væl nytligt.

Best er at gera føroysk nøvn á fólki og støðum greið og skillig við so bókstavligum framburði, sum til ber. Tað lættir um hjá øðrum norðbúgvum at kenna nøvnini aftur.

FINSKA

Uttal av finska namn

Utförligare uppgifter än de som ges här finns i skriften Våra grannspråk. Här följer bara de mest grundläggande uttalsreglerna.

Betoningen (tryckaccenten) ligger i finskan alltid på första stavelsen: 'Koivisto, 'Katarina, 'Imatra, 'Jyväskylä.

Lång vokal och lång konsonant dubbeltecknas alltid. Enkel vokal är alltid kort. Ex.: Saari - Sari, Kiiveri - Kivi, Koponen - Koppinen. Märk att vokalen kan vara lång även framför lång konsonant: Aakkala, och kort framför kort konsonant: Takala. (Nota bene för danskar: aa är alltid långt a, inte å.)

Varje konsonant uttalas för sig i förbindelser som rl, rn, rs, rt, sk: Kaarle, Aarne, Marski, Martti, Kiiski.

- o uttalas alltid som öppet å, t. ex. som i da., no., sv. kom: Nokia, Koponen.
- ä uttalas helt öppet, som i sv. och no. bär: Väänänen.
- u uttalas som i ty. Buch, no. och sv. ro: Puntila, Kuusi.

Finländska ortnamn

Ortnamn som finns i både svensk och finsk form bör i de andra nordiska språken (danska, norska och framför allt svenska) ha den svenska formen. Alltså: Helsingfors (fi. Helsinki), Borgå (fi. Porvoo), Tammerfors (fi. Tampere), Åbo (fi. Turku), Nyslott (fi. Savonlinna). För de finlandssvenska namnen gäller samma allmänna uttalsregler som för svenska namn. (Undantag är Borgå, som uttalas med hårt g).

SAMISKA

Samiskan är inte ett enhetligt språk utan består av ett antal dialekter som kan ha stora skillnader sinsemellan: nordsamiska (den största), enaresamiska, lulesamiska, sydsamiska m.fl.

Uttal av samiska namn

På kartor och vägs skyltar börjar man nu att i allt större utsträckning föra in samisk stavning av samiska namn. Det kan därför vara praktiskt att känna till några av uttalsreglerna för samiskan (nordsamiskan).

Betoningen (tryckaccenten) ligger i samiskan på första stavelsen.

- *á* är ett (ä-aktigt) långt a.
- *o* uttalas som öppet å.
- *u* uttalas som i tyska *Buch*, no. och sv. *ro*
- *c*; *cc* uttalas som *ts*; *tts*
- *č*; *č č* uttalas som *tj*; *tj*, som i eng. *church*
- *ś* uttalas som sj-ljudet i eng. *she*
- *z*; *zz* uttalas som *ds*; *dds*
- *ž*; *žž* uttalas som *dsj*; *ddsj*
- *ŋ* uttalas som ng-ljudet i *ring*
- *ð* uttalas [ð], som i eng. *father*
- *ł* uttalas [th], som i eng. *thing*.

Samiska namn som har en inarbetad form på finska, norska eller svenska skall inte ändras i samnordiska sammanhang. Ex: Kautokeino (sam. Guovdageaidnu), Karasjok (sam. Kárášjohka), Kiruna (sam. Giron), Masi (sam. Máze).

GRÖNLÄNSKA

Grönländska namn

En del grönländska orter har både en dansk och en grönländsk namnform, t.ex. Julianehåb (da.), Quaqqortoq (grönl.); Egedesminde (da.), Aasiaat (grönl.). För huvudstaden används i dag ofta den grönländska formen Nuuk (da. Godthåb) även utanför Grönland.

NORDISKA MÖTEN

Det förekommer nordiska möten och sammankomster av de mest skilda slag och på snart sagt alla plan: stora kongresser med hundratals deltagare och sammanträden i små styrelser och arbetsgrupper med en handfull medlemmar, möten på statsministernivå och informella träffar mellan vänortsföreningar och samarbetande organisationer. Därtill kommer kurser med längre eller kortare varaktighet, och så naturligtvis alla de kontakter som inte har formen av ett organiserat möte.

En förutsättning för nordiskt samarbete på bred bas är att man med alla medel underlättar deltagandet i synnerhet för dem som inte har danska, norska eller svenska som modersmål. Den som inte genast klarar sig språkligt får inte utestängas från samarbetet.

Det är klart att de språkliga problemen varierar, och också sätten att försöka lösa dem. Men tre huvudmönster utkristalliserar sig:

- Bara danska, norska och svenska används som mötesspråk.
- Tolkning till och från finska och eventuellt isländska förekommer i olika utsträckning.
- Det officiella mötesspråket är engelska.

Det sista alternativet, engelska som mötesspråk, har vi tidigare argumenterat emot.

Det vanligaste mönstret är att alla talar danska, norska eller svenska. Det fungerar ofta rätt tillfredsställande, men ställer höga krav på de finska deltagarnas kunskaper i svenska och de isländskas kunskaper i danska eller "skandinaviska". Många finnar och islänningar är därför uteslutna som deltagare i sådana möten på grund av språksvårigheter; risken finns att deltagare från Finland och Island väljs utgående från språkkunskap snarare än sakkunskap.

I synnerhet i grupper där man inte känner varandra sedan tidigare är risken för semikommunikation (bara delvis fungerande kommunikation) uppenbar också för "centralnordiska" deltagare, om man inte vidtar speciella åtgärder. Det är sådana åtgärder som vi skall ta upp i det följande.

Också när tolkning till och från finska förekommer finns det naturligtvis samma risker för semikommunikation. Men vid tolkning kan de finska deltagarna bättre tillgodogöra sig de andras anföranden och själva uttrycka sig friare. Å andra sidan kan tolkningen ibland kännas betungande både tidsmässigt och ekonomiskt, och en del av spontaniteten går förlorad.

Att planera och förbereda ett nordiskt möte

När ett nordiskt möte planeras måste de språkliga frågorna beaktas från första början. Det gäller att förutse vilka svårigheter som kan uppstå:

- Finns det deltagare som har svårt att förstå danska, norska eller svenska?
- Finns det deltagare som inte själva kan uttrycka sig på danska, norska eller svenska?

- Är deltagarna över lag vana vid nordiska sammankomster, eller kan man vänta sig att också danskar, norrmän och svenskar har problem med varandras språk?

Det kan ofta vara på sin plats att snarare underskatta än överskatta deltagarnas språkförståelse. De åtgärder som på förhand vidtas för att underlätta förståelsen brukar vara en god investering. När mötet väl har kommit i gång och svårigheterna börjar visa sig kan det vara för sent att göra något.

Den första frågan som måste besvaras är: Behövs det tolkning? Det kan vara skäl att i god tid kontakta de finska deltagarna och höra deras synpunkter. Förberedelserna för tolkarrangemang kan ta tid. Närmare uppgifter om tolkning finns i nästa kapitel.

Oberoende av om det tolkas eller inte på mötet är det bra om det skickas ut olika slag av förhandsmaterial till deltagarna. På det sättet kan de ju förbereda sig bättre också på själva sakfrågorna. Redan en kort resumé av föredrag och anföranden eller punkter som visar deras struktur kan göra det betydligt lättare att följa talaren. Kan man dessutom bifoga ordförklaringar eller korta ordlistor är det naturligtvis ännu bättre. För de finska deltagarna är det självfallet till stor hjälp om underlagsmaterialet eller delar av det är översatt till finska.

Också i den information som på förhand sänds ut till talare och andra deltagare är det bra att ge instruktioner om språkliga frågor. Framför allt talarna och mötesordförandena skall göras uppmärksamma på att de talar till en publik som kan ha svårigheter att förstå dem (kopiera gärna råden i de två följande avsnitten och i det tidigare kapitlet "Att tala nordiskt").

När mötet börjar kan det vara skäl att inleda med en genomgång av termer och begrepp. Det är förbluffande ofta som vi tror att vi talar om samma saker men ändå inte gör det, därför att liknande termer betyder olika saker i de olika språken.

Kom alltså ihåg:

- Analysera den språkliga situationen i god tid.
- Ta reda på om det behövs tolkning.
- Skicka ut förhandsmaterial till deltagarna.
- Ge framför allt talarna och ordförandena instruktioner om de språkliga frågorna i god tid före mötet.

Att hålla ett anförande inför nordisk publik

Allmänna råd om hur man skall tala i nordiska sammanhang har vi gett dels på dels i avsnittet Råd om de enskilda språken. Läs dem!

Här skall vi ge några kompletterande råd som speciellt gäller föreläsare och föredragshållare.

- Tänk på språkfrågorna när du planerar anförandet. Kontrollera att termer och nyckelord är förståeliga också på de andra språken (se bl. a. ordlistan i slutet av detta häfte). Dela vid behov ut ordlistor eller motsvarande material, om möjligt också med översättningar till finska. Förklara viktiga och svårförståeliga termer och nya begrepp under anförandet.

- Späcka inte anförandet med fakta. Alltför mycket information i alltför snabb följd gör lätt anförandet omöjligt att förstå. Använd enkla och klara och tillräckligt korta meningar.

- Undvik helst att läsa upp ur manuskript. Uppläst text är nästan alltid svårare att förstå än text som man skapar direkt, muntligt. Skriven text är nästan alltid mera innehållstät och mera komplicerad till sin meningsbyggnad, och ofta frestas man att läsa upp sin text alltför snabbt. Dessutom har den uppläsande inte samma inlevelse och samma ögonkontakt med lyssnarna som vid spontant tal. Om du tycker att du måste läsa ur manuskript, t.ex. för att du är osäker på språket, läs lugnt och tänk på vad du läser.

- Tänk på åhörarna. Och se på dem. Se till att du hörs, bl.a. genom att använda mikrofonen rätt. Ingen gillar en mumlare! (Obs. att detta i högsta grad gäller också korta inlägg från platsen). Rusa inte igenom texten för att vinna tid. Stryk hellre mindre viktiga avsnitt. Många lyssnare behöver mera tid på sig för att förstå och uppfatta det sagda

än vad du tror. Illustrera det du säger med konkreta exempel och anknyt till kända saker. Se på åhörarna för att skapa kontakt och själv uppleva kontakt och få gensvar.

- Markera strukturen i anförandet. Sammanfatta gärna de enskilda avsnitten och markera övergången till nästa avsnitt med en kommentar som "Jag skall nu gå över till. . ." Presentera om möjligt anförandets struktur på tavla, stordia (overhead-bild) eller utdelat papper, och hänvisa under talets gång till den presenterade strukturen. Avsluta helst med en sammanfattning av hela anförandet.

- Skriv alltid upp namn, siffror, viktiga termer och andra nyckelord. Namn och siffror är ofta extra svåra att uppfatta i tal, därför att lyssnarna inte vet vad de skall vänta sig. Tänk också på att namn som är välkända i ett nordiskt språk inte behöver vara det i ett annat.

- Se till att eventuella stordior (overhead?bilder) är läsliga. Stordior får inte innehålla för mycket text eller annan information - lyssnarna skall ju också höra på vad du säger. Texter och diagram måste vara tillräckligt stora och dessutom tydligt skrivna. Vanlig skrivmaskintext är normalt alltför liten för att ses. Slarvigt handskrivet text i alltför ljus färg är också oläslig. Läs alltid upp viktig text - det finns oftast åhörare som har svårt att läsa den, och en eventuell tolk tolkar bara det du säger, inte text på stordia.

Att vara mötesordförande

Mötesordförandens roll är central för mötets gång. Det är viktigt att han dels förstår det som sägs, dels själv talar ett tydligt språk som alla förstår.

Ordföranden har också ett stort ansvar för att mötet fungerar i språkligt avseende. Vid behov måste han uppmana talarna att tala tydligare, högre eller långsammare, att skriva upp namn och siffror osv. Han bör hela tiden hålla ett öga på åhörarna och se om de ser ut att förstå talaren. I vissa fall kan ordföranden bli tvungen att återge delar av vissa anföranden i sammandrag. Ordförandens ansvar gäller inte minst inlägg från publiken - det är mycket svårt att uppfatta vad folk säger som sitter med ryggen till, och också i övrigt är de akustiska förhållandena ofta sämre när man talar från sin plats i salen.

DEN NORDISKA SPRÅKKONVENTIONE N

Den nordiska språkkonventionen trädde i kraft i mars 1987. Dess syfte är att göra det lättare för nordiska medborgare att klara sig i kontakten med myndigheter och andra offentliga institutioner som

t.ex. sjukhus när de bor i eller besöker ett annat nordiskt land än sitt eget. Den nordbo som inte behärskar värdlandets språk bör enligt konventionen vid behov ha rätt att använda sitt eget språk - danska, finska, isländska, norska eller svenska - och att bli betjänad på detta språk. Konventionen gäller både muntliga och skriftliga kontakter med myndigheter, dock inte telefonkontakter. Den tillämpas i princip i alla de nordiska länderna, men gäller inte på Åland och på Färöarna.

I praktiken innebär konventionen att t.ex. en finne skall kunna använda finska när han kontaktar arbetskrafts-, skatte-, hälsovårds-, social-, skol- och polismyndigheterna eller en domstol i ett annat nordiskt land. I gengäld skall motsvarande finska myndigheter se till att en gästande nordbo kan använda sitt språk, var i Finland han än rör sig. Samma sak gäller naturligtvis t.ex. svenskar på Island och islänningar i Danmark. Om myndigheten inte själv kan klara av att ge service på språket i fråga bör den göra allt den kan för att ordna behövlig tolk- eller översättningshjälp. Vid brottmåll skall svaranden alltid få den tolkhjälp han behöver.

Även om det inte står något om det i konventionen, anses det uppenbarligen i praktiken att tolkning mellan danska, norska och svenska inte behövs. En dansk i Finland kan alltså räkna med att tolken i allmänhet tolkar motpartens finska till svenska, och att finska myndigheter som han skriver till på danska svarar på svenska.

Varje nordiskt land har utsett en ansvarig myndighet som skall följa hur konventionen tillämpas och informera om den. I Danmark och Finland och på Island är det justitieministeriet, i Norge Utlendingsdirektoratet och i Sverige Statens invandrarverk. Adresserna till dessa myndigheter finns i adresslistan i slutet av detta häfte.

TOLKNING GER ÖKAD SPRÅKLIG JÄMLIKHET

Tolkning vid nordiska möten sker främst från danska, norska eller svenska till finska och från finska till något av dessa språk, vanligen till svenska. På en del möten tolkas också mellan isländska och de andra språken.

Tolkning gör att deltagarna vid nordiska sammankomster kan utses med hänsyn till sin sakkunskap på det aktuella området och inte på grund av sina språkkunskaper. Tolkning ger alla deltagarna möjligheten att aktivt ta del i debatter och diskussioner.

Det sägs ibland att de ökade möjligheterna till tolkning kan leda till minskat intresse för andra nordiska språk. Sannolikt är det precis tvärtom. Att t.ex. en finsk föreläsare kan hålla sitt anförande på sitt eget språk och utan språksvårigheter kan besvara frågor som ställs på danska eller norska innebär nämligen inte att det känns onödigt att kunna svenska. Dels har man hela den inofficiella delen av programmet med måltider och fritid, dels känns det efter hand stimulerande att själv direkt kunna ta del av diskussionerna och småningom kanske också själv kunna göra sig förstådd utan tolk, t.ex. i arbetsgrupper.

En konferens eller ett möte innebär alltid stora arbetsinsatser och stora pengar. Trots att det är dyrt med tolkning lönar det sig därför inte att sätta kommunikationen på spel genom att spara på tolkningskostnaderna. En satsning på kunniga och skickliga tolkar och välfungerande teknik kan vara avgörande för att hela konferensen lyckas.

OLIKA SLAG AV TOLKNING

Tolkningen sker antingen konsekutivt eller simultant.

Konsekutiv tolkning innebär att talaren håller hela sitt anförande eller en del av det, och att tolken sedan återger detta på ett annat språk, vanligen med hjälp av anteckningar som han gjort under anförandet. Detta tolkningssätt är vanligast när det gäller förhandlingar, välkomst- och tacktal, studiebesök eller kontakter med myndigheter. Varje yttrande kräver visserligen en längre tid eftersom det upprepas. Men å andra sidan kan en diskussion med hjälp av en kunnig tolk gå mycket snabbare om de samtalande parterna inte behöver kämpa med språkliga problem.

Simultantolkning innebär att anförandet tolkas till det andra språket samtidigt som det hålls. Stora internationella konferenser genomförs alltid med hjälp av simultantolkning. Många konferenslokaler har färdigt inbyggda tolkkabiner, men det är även möjligt att hyra ljudisolerade tolkbåsar samt övrig tolkningsutrustning. Tolken hör talaren i sina hörlurar och talar samtidigt in sin tolkning i en mikrofon kopplad till åhörarnas hörlurar. För små möten finns portabla simultantolkningsanläggningar. Då sitter tolken i samma rum som mötesdeltagarna och inte i en ljudisolerad kabin.

För att simultantolkning skall lyckas måste tolkarna arbeta i par, vilket innebär att de sitter i samma kabin och turas om med ca 20 minuters intervaller - längre än så orkar man inte koncentrera sig tillräckligt. På större konferenser med långa arbetspass och tolkning mellan flera språk behövs det ett tolklag med en chefstolk som fungerar som kontaktperson mellan uppdragsgivarna och tolkarna. Simultantolkning kräver utan undantag erfarna och skickliga tolkar.

I vissa situationer används simultan viskningstolkning utan teknisk hjälp. Förutsättningen är att det är bara en eller några få deltagare som behöver tolkhjälp och att tolken kan sitta bredvid dessa. Det är viktigt att informera övriga mötesdeltagare om att det är fråga om tolkning och inte något annat viskande.

Vid en och samma konferens kan alla slag av tolkning behövas: simultantolkning av själva föredragen och den tillhörande diskussionen, konsekutiv tolkning vid middagsbordet eller på en rundvandring och visktolkning under gruppmöten.

RÅD TILL MÖTES? OCH KONFERENSARRANGÖRER

Förberedelser inför konferenser med tolkning

1. Se över programmet och utred i god tid före konferensen till och från vilka språk tolkning kommer att behövas och vilket slag av tolkning som behövs (simultantolkning med teknik eller konsekutiv tolkning utan tekniska hjälpmedel).

2. Ta reda på om konferenslokalen har inbyggd tolkteknik eller om den måste hyras in (tolkbås, mikrofoner, hörlurar).

Försäkra dig om att konferenslokalen har en tekniker som är insatt i tolktekniken och svarar för den även under konferensen. Observera att tolkarna inte är ansvariga för tekniken.

3. Boka tolkteknik och tolkar genast när tidpunkten för konferensen är fastslagen.

Det arrangeras ett stort antal nordiska konferenser under våren och hösten, och ofta kan det vara flera evenemang på gång under samma period. Dessutom måste tolkarna få tid på sig att förbereda sig för sina uppdrag.

4. Avtala skriftligt om arvoden, arbetstider, reseersättningar, etc.

Konferenstolkarna arbetar som nämnts parvis. När språkkombinationer kräver flera tolkar, utses en tolk till cheftolk och får i uppdrag att samla tolklaget och fungera som kontaktperson.

Underlätta tolkens arbete

Professionella tolkar är utbildat yrkesfolk, men de är varken levande ordböcker eller uppslagsverk. För att tolkningen skall lyckas bör tolkarna kunna sätta sig in i konferensens tema och eventuella specialtermer. Den som ansvarar för konferensprogrammet skall tänka på följande:

1. Skicka program och allt material om konferensen till tolkarna i god tid.

Meddela föredragshållarna att konferensen simultantolkas och att skrivna föredrag skall skickas till tolkarna i förväg. Om föredragshållaren inte har tänkt skriva sitt föredrag, har tolkarna stor hjälp av annat material som hänför sig ämnet; stolpar och stickord räcker bra. För tolkens skull behöver ingen skriva ett föredrag som han/hon sedan läser upp. Tolken översätter bara det som sägs.

2. Kom ihåg tolkarna också under själva konferensen

Se till att allt material som delas ut under konferensen (grupprapporter, resolutioner etc.) också ges till tolkarna innan det presenteras.

Påminn talarna om att deras anföranden kommer att tolkas. Föredragshållaren och tolken har nytta av att på förhand tillsammans gå igenom eventuella svåra saker i innehållet och termer i föredraget för att tillsammans lyckas förmedla budskapet.

ATT TALA GENOM TOLK

RÅD TILL DEN VARS ANFÖRANDE TOLKAS

Tänk på att ditt anförande tolkas simultant och att det kommer ut på konferensens övriga språk på samma gång som du talar. Du underlättar tolkningen och gör ditt anförande lättare att lyssna på om du kommer ihåg följande:

1. Se till att tolken får materialet i förväg

Om du har skrivit ditt föredrag eller tal, se till att tolken får det i god tid för att läsa in ämnet och terminologin. Vill du inte skriva något, informera då tolken om ämnet för ditt anförande. Har du skrivit stolpar eller stickord som stöd för ditt eget minne, kan det också vara till hjälp för tolken.

2. Tala fritt och naturligt i ett lugnt tempo

Om du talar för snabbt, har även de som förstår ditt eget språk svårt att uppfatta vad du säger. Men talar du onaturligt långsamt blir det tungt också för tolken att följa din tankegång.

3. Tala i mikrofon

Tolken sitter avskärmd från publiken och talaren och hör bara det som förmedlas via mikrofon. Kontrollera att

mikrofonen är påkopplad, innan du börjar. Vill du röra på dig under föredraget, se till att du får en mikrofon att hänga runt halsen.

4. Öka inte takten om tiden blir knapp

Komprimera föredraget eller utelämnat något, om ditt anförande hotar att bli alltför långt. Bara för att du har gett tolken föredraget i förväg behöver du inte läsa upp hela papperet. Du kan hoppa i texten, tolken följer dig. En snabbt uppläst text är däremot mycket svår att tolka.

5. Siffror, namn, tabeller, bilder

Om du i ditt föredrag räknar upp siffror och namn är det klokt att ge dem till tolken i förväg. Transparanger (overhead-bilder) med statistik är svåra att se från ett avlägset tolkbås. Se därför till att tolken får en kopia av dem. Observera att tolken inte hinner översätta texter på transparangerna om du fortsätter att föreläsa. Texterna tolkas bara i den mån talaren läser upp dem.

6. Ordlekar, vitsar, ordspråk

Språk- och kulturbundna ordlekar och roliga historier är svåra att tolka. Humor och kultur är olika och de flesta ordlekar kan tyvärr inte översättas. Men bli inte nedstämd för det. Ett föredrag kan vara underhållande ändå - också om vissa detaljer kan gå förlorade när det förmedlas via tolk.

RÅD TILL TOLKEN

Professionellt utförd tolkning bidrar till att det nordiska evenemanget blir lyckat. Både när det gäller konsekutiv- och simultantolkning krävs att tolken har en mycket god behärskning av talarens språk och målspråket, och att han eller hon har snabb uppfattningsförmåga, gott minne och lätt för att uttrycka sig muntligt.

Många erfarna konferenstolkare kan tolka både simultant i tolkbås och konsekutivt på andra möten, men alla konsekutivtolkar kan inte tolka simultant. Åta dig alltså inte simultantolkning om du inte vet att du klarar av det.

Om du blir ombedd att tolka vid ett nordiskt möte skall du beakta följande:

- 1.** Ta reda på vad saken gäller och gör klart för dig om du har förutsättningar att klara av tolkningen. Ett nordiskt möte eller seminarium kräver oftast att tolkarna behärskar alla skandinaviska språk förutom finska och/eller isländska.
- 2.** Be arrangörerna att få allt material (program, föredrag, tal etc.) i förväg.
- 3.** Försäkra dig om att någon ansvarar för att tekniken fungerar.
- 4.** Vid konsekutiv tolkning bör du komma överens med talarna om hur långa avsnitt de skall tala i. Avbryt och fråga vid behov. En yrkeskunnig tolk kommer inte med gissningar. Gäller tolkningen en skriven hälsning eller ett festtal bör du helst ha möjligheten att läsa det i förväg för att försäkra dig om att du finner rätt stilläge.
- 5.** Ha penna och papper i beredskap. Lita inte på att du kommer ihåg namn, årtal eller andra viktiga data.
- 6.** Kom ihåg att du som tolk återger det som någon annan säger. Du skall varken stryka, lägga till eller ändra något, även om du själv känner till ämnet, och inte heller ge egna kommentarer till det som sägs. Vid uppenbara fel kan du vända dig till talaren för en precisering eller korrigerings, men det är inte din sak att rätta talaren. - Eftersom talaren talar i jag-form skall också tolkningen ske i jag-form, och tolkningens "jag" är då talaren, inte tolken.
- 7.** På möten skall du se till att du placeras så att du hör och ser talarna och även skrivtavlor och transparanger om sådana används.

VAR FÅR MAN TAG PÅ TOLKAR

Tolkar förmedlas i allmänhet av kongressbyråer och av tolkarnas egna organisationer. Observera att det finns specialutbildade nordiska tolkar som kan översätta från alla skandinaviska språk och känner till förhållandena i Norden och det nordiska samarbetet.

DANSK-NORSK-SVENSK ORDLISTA

Denna ordlista innehåller uppslagsord på danska (D), norska (N) och svenska (S) ordnade i en och samma alfabetiska serie. Ett antal speciella finlandssvenska ord (FS) har också tagits med. Av praktiska skäl har ingen skillnad gjorts mellan bokmål och nynorska; i bägge fallen används beteckningen N. Bokstaven å har placerats alfabetiskt som i danskan och norskan, dvs. efter ö/ø.

Ordlistan har två ändamål. Dels kan man slå upp - och gärna lära sig känna igen - dess drygt 400 ord ur det centrala ordförrådet i danskan, norskan och svenskan. Dels kan man få sin uppmärksamhet riktad på några av de centrala ord i sitt eget språk som inte omedelbart förstås i grannspråken. Efter uppslagsorden ges ibland också synonymer som är mer lättbegripliga i de andra språken. Man bör vidare se på vilka ord som ges som översättning; inte sällan kan man i sitt eget språk hitta en mer direkt motsvarighet till översättningsordet. Ex:

høvelig N
D: passende
S: passande, lämplig

En norrman kan här i stället välja det norska passende.

Ordlistan upptar inte utpräglade vardagsord, utan huvudvikten har lagts på ord som kan tänkas förekomma i mötes- och konferenssammanhang. Det bör också påpekas att alla betydelser hos ett uppslagsord i många fall inte har tagits upp; omfånget av en ordlista av detta slag medger inte större utförlighet.

a

adfærd D

N: atferd, åtferd
S: beteende

advare; advarsel D

N: advare, åtvare; advarsel, åtvaring
S: varna; varning

affær S

D: affære; forretning, butik
N: affære; forretning, butikk

afse [aw] D

(syn. undvære)
N: avse, avsjå, unnvære
S: undvara; avsätta
(S avse = ha för avsikt, (hän)syfta på)

afstemning D, avstemning N

S: omröstning, votering

aksjonær N, aksjonær D

S: aktieägare

ajournera S

D: udsætte

N: utsette

alt N

D: allerede

S: redan

amt; amtmann D

N: fylke; fylkesmann

S: län; landshövding

angelägen S

D: vigtig; ivrig (etter)

N: viktig; ivrig (etter)

anke D, N

S: klaga; överklaga

1 anledning (til å komme) N

D: lejlighed

S: tilfälle

2 anledning S

D: grund, årsag, (for)anledning

N: grunn, årsak, foranledning

anlita S

D: henvende sig til, benytte

N: (hen)vende seg til, (be)nytte

anlända S

D, N ankomme

annars S

D, N ellers

ansette N, ansætte D

S: anställa

(S ansätta = D angribe, N angripe)

anslag; anslå (pengar) S

D: bevilling; bevilge

N: bevilgning; bevilge, løyve

anspela på S

D, N hentyde til

anspråk S

D, N krav, fordring

anspråksløs S

D: beskeden, fordringsløs

N: beskjedden, fordringsløs

(S beskedlig = D, N harmløs, skikkelig, medg(j)ørlig)

anställa S, se ansette

anstå S

D: vente, henstå

N: vente, utstå

ansætte D, se ansette**artig N**

D: morsom, sjov

S: rolig, trevlig

(S artig = D, N høflig)

arvode S

D, N honorar

atferd N, se adfærd**att N**

D: igen

S: åter, igen

avböja S

D: afslå, frabede sig

N: avslå

avis D, N

S: tidning

avrøysting, avstemning N, se afstemning**avstyrka S**

D, N fraråde

b**ballade D, N**

S: bråk

bange D

N: redd

S: rädd

banta ned S

D: nedskære, indskrænke

N: skjære ned, innskrenke

bebreide N, D bebrejde D

(syn. kritisere, klandre)

S: förebrå, klandra

bedrift D, N

S: företag; bedrift

begrunde D, begrunne N

S: motivera

(S begrundas = D grunde over, overveje,

N tenke over, overveie)

bekendt D, bekjent N

S: bekant

(ikke være b. = S skämmas över, inte kunna,
FS inte tackas)

beredskapsarbete S

D: nødhjælpsarbejde
N: nødsarbeid

berolige D, N

S: lugna

beskeden D, beskjedden N, se anspråkslös

beskjeftige N, beskæftige D

S: sysselsätta

besvikelse, besviken S

D: skuffelse; skuffet
N: skuffelse, vonbrott; skuffet, vonbroten

beteende S, se adfærd

betinget dom D

N: betinget dom, vilkårsdom
S: villkorlig dom

betyg S

D, N: karakter

betyga S

D: bevidne, forsikre
N: bevitne, forsikre

bevege; bevegelse N

D: bevæge; bevægelse
S: röra; rörelse

bevidst D

N: bevisst, medveten
S: medveten

bevilgning N, bevilling D

S: tillstånd; anslag

bevirke D, N

(syn. medføre, føre til)
S: åstadkomma, medföra

bevisst N, se bevidst

bevista S

D, N: overvære

bevæge(lse) D, se bevege

bilda S

D, N: danne

blixt S

D, N: lyn

blygsam S

D: beskeden

N: beskjeden

blød D

N: bløt, mjuk

S: mjuk

(S blöt = D våd, N våt)

bolag S

D: (aktie)selskab

N: (aksje)selskap

bolig D

N: bolig, bustad

S: bostad

bopel N, bopæl D

S: hemvist, bostad

bordlägga S

D: udskyde

N: utsette

borgen S

D: kaution

N: kausjon

bostad S, se bolig**botten S**, se bund**bra S**

D: god(t)

N: bra, god(t)

bruka S

D: pleje; dyrke; bruge

N: pleie; dyrke; bruke

brådkande S

D: travl, som haster, presserende

N: travel, som haster

bråk S

D: ballade, vrøvl

N: bråk, ballade

bund D, bunn N

S: botten

by (subst.) D, N

S: stad

(S by = D, N landsby)

byråd D

N: bystyre

S: kommunfullmäktige, FS stadsfullmäktige

börja S

D: begynde

N: begynne, byrje

c

CPR-nummer D

(= nummer i Det Centrale Personregister = personnummer; brug ikke forkortelsen)

N, S: personnummer
FS: personbeteckning

d

damp D, N

S: ånga

danne; dannelse D, N

S: bilda; bildning

deklaration S

D selvangivelse

N: selvangivelse, sjølvmelding

departement N, S

D, FS: ministerium

(D departement = underafdeling i ministerium)

dimma S

D: tåge

N: tåke

drabba S

D: ramme, træffe

N: ramme, treffe

dreie seg om N, dreje sig om D

S: handla om

dröja S

D: tøve, vente, vare

N: vente, drøye, vare

dugnad N, se talko

dylik S

D: sådan

N: sånn, slik

dyrke D, N

S: odla; utveckla; dyrka

dölja S

D, N: skjule, tilsløre

døme N

D: eksempel

S: exempel

e

edru N

D: ædru

S: nykter

efterretning D, etterretning N

S: meddelande, underrättelse
(tage til e. = S ta till orientering #)

egn D [ajn]

(syn. område, region)

N: trakt, egn

S: trakt

egnahemshus FS

D: parcelhus, villa

N: enebolig, villa

S: villa, enfamiljshus

einkvan (neutr. eitkvart) N

D: en eller anden, nogen

S: en eller annan, någon

endog D

N: til og med

S: till och med

endsige D

N: enn si

S: ännu mindre

enhällig S

D: enstemmig, enig

N: enstemmig, samrøystes

enkelt D

N: enkelt, enskild

S: enskild, viss, enstaka

(enkelte = S en del, vissa)

enkelthed D, enkelthet N

S: enskildhet, detalj

enlig forsørger D

N: eneforsørger

S: ensamstående (förälder)

FS: ensamförsörjare

enligt S

D, N: ifølge

enn si N, se endsige

ense N

D: ænse, tage hensyn til

S: bry sig om, ta hänsyn till

enskind S

D, N: enkelt; privat

enstaka S

D: enkelt, sjældnen, isoleret

N: enkelt, sjelden, isolert

envis S

D: stædig; vedholdende

N: sta; påståelig

erhverv D, erverv N

S: yrke, näring

ernæring D, N

S: näring

erstatning D, N

S: ersättning

ersättning S, se erstatning

erverv N, se erhverv

etterretning N, se efterretning

eventyr D, N

S: saga; äventyr

evne D, N

S: förmåga

(S ämne = D, N emne; stof[f]; fag)

f**fack(et) S**

D: fagforening(en); fagbevægelsen

N: fagforening(en); fagbevegelsen, fagrørsla

facklig S

D, N: fagforenings-, faglig

fag D, N

S: fackområde, ämne

(jfr fack)

faglig D, N

S: fackmässig, yrkes-

(jfr facklig)

felles N, fælles D

S: gemensam

felleskap N, fællesskab D

S: gemenskap

fhv. = forhenværende D, N

S: f.d. = före detta

ficka S

D, N: lomme

fjerne D, N

S: avlägsna, ta bort

forbauset N

(syn. overrasket, forbløffet)

D: forbavset

S: förvånad, häpen

fordon S

D: køretøj

N: kjøretøy

foreløbig D

N: foreløpig

S: preliminär(t), provisorisk(t); tills vidare

foresat D

N: foresatt, føreset

S: överordnad

forhenværende, se fhv.

forholdsregel D, N

(syn. foranstaltning)

S: åtgärd, mått och steg

(S förhållningsregel = D, N)

forkert [-k\$ert] D

N: feil(aktig), gal

S: fel(aktig)

forlade D, forlate N

S: lämna, överge

(S förlåta = D tilgive, N tilgi, forlate)

forlange D, N

S: kräva, begära

forlate N, se forlade

formand D, formann N

S: ordförande (i Nordiska rådet: förman)

formentlig [-m\$en-] D, N

S: antagligen

formue [f\$år-] D, N

S: förmögenhet

(S förmåga = D, N evne)

formål D, N

S: syfte

formålstjenlig D, N

S: ändamålsenlig

forretning D, N

(i bet. butik[k])

S: affär, butik

forsetlig [-s\$ett-] N, forsætlig D

S avsiktlig, uppsåtlig

forskel D

N: forskjell, skilnad

S: skillnad

forskellig D

N: forskjellig, ulik

S: olik(a)

forstyrre D, N

S: störa

(S förstöra = D ødelægge, N ødelegge)

forsyne D, N

S: förse, tillgodose

(N er du forsynt = D ønsker du mere, S är du nöjd, är det bra så)

(jfr försynt S)

forsæt(lig) D, se forsett(lig)**fortfarande S**

D: fortsat, endnu; fremdeles

N: fortsatt, ennå; fremdeles, framleis

fortid D, N

S: förfluten tid

fortidig D

N: tidligere

S: förfluten, förgången

fortred N

D: fortræd, skade

S: skada; förtret

fortrin D, fortrinn N

S: fördel, företråde

fortryde D

N: angre

S: ångra

framdeles S

D: i fremtiden, herefter, fremover

N: i (for) framtida, framover

framgangsmåte N, fremgangsmåde D

(syn. metode)

S: metod, tillvägagångssätt

framleis N

(syn. ennå, stadig, fremdeles)

D: fremdeles

S: fortfarande

fremdeles [-d\$eles] D, N

S: fortfarande; ännu; dessutom

fremgangsmåde D, se framgangsmåte**frokost D**

N: lunsj

S: lunch

(N frokost, S frukost = D morgenmad)

frø D

N: frosk

S: groda

fråga S

D: spørge; spørsmål
N: spørre; spørsmål

fråsegn N

D: udtalelse; erklæring
S: utlåtande, yttrande

fylke; fylkesmann N, se amt

fæl(t) N

D: slem(t); vældig
S: hemsk(t); vældig(t)

fælles D, se felles

føle D, N

S: känna

förbise S

D: overse; glemme
N: overse; glemme, gløyme

fördrag S

D: aftale, traktat; overbærenhed
N: avtale, traktat; overbærenhet
fördröja S
D, N: forsinke, forhale

førebels N

(syn. provisorisk)
D: foreløbig
S: tillfällig(t), tills vidare

förebrå S, se bebreide

föredragningslista S

D: dagsorden
N: sakliste

föremål S

D: genstand; emne
N: gjenstand; emne

føremål N, se formål, syfte

føresats S

D: forsæt
N: forsett

føresett N, se foresat

förespråkare S

D: fortaler, talsmand
N: talsmann, talskvinne

förete S

D: (frem)visе, fremlægge
N: (fram)visе, legge fram

förevändning S, se påskud

förfarande S, se framgangsmåte

förknippa S

D, N: forbinde

förlora S

D: tabe, miste

N: tape, miste

förlust S

D: tab

N: tap

förlåta S

D: tilgive

N: forlate, tilgi

(jfr forlade)

förmögen S

D, N: formuende; i stand til

förmögenhet S, se formue

förmåga S

D, N: evne

(jfr formue)

förmån S

D, N: fordel; gode

förorda [f\$ör-] S

D, N: anbefale, tilråde

förort S

D, N: forstad

försitta S

D, N: forsømme

förstöra S

D: ødelægge

N: ødelegge

(jfr forstyrre)

förstås S

D, N: naturligvis, jo

försynt S

D: hensynsfuld, beskeden

N: hensynsfull, beskjeden

förtid, i f. S

D: for tidlig(t)

N: for tidlig

företvarande S, se forhenværende

förvånad S, se forbauset

g

ganska S

D: ret, temmelig, ganske
N: rett, temmelig, ganske

ganske D

N: helt, aldeles, fullstendig
S: helt, aldeles, fullstændigt

ganske vist D

N: visstnok
S: visserligen

gebyr D, N

S: avgift

gemensam S, se felles**gensidig D, gjensidig N**

S: ömsesidig

genstand D, se föremål**gentage D, gjenta N**

S: opprepa

gilla S

D: billige, godkende; synes om
N: godkjenne; like

gissa S

D: gætte
N: gjette

gjeld N, gæld D

S: skuld

gjen- N, se gen-**gjette N**, se gissa**glesbygd S**

D: spredt bebyggelse
N: grisgrendt område, tynt befolket område

godtycklig S

D, N: vilkårlig

gräla S

D: skændes
N: skjennes, trette, krangle

gæld D, se gjeld**gætte D**, se gissa**h****hage N**

D: have
S: trädgård

have D, se hage

heimleg N, se hjemlig

held D, hell N

S: tur, lycka

heldig; heldigvis D, N

S: tursam, lyckosam; lyckligtvis

hell N, se held

hemlig S

D, N: hemmelig

(jfr hjemlig)

hemvist S

D: bopæl

N: bopel, hjemsted, heimstad

henholdsvis D, N

S: respektive

hensigtsmæssig D, hensiktsmessig N

S: ändamålsenlig

hinna S

D, N: nå

hjemlig D

(syn. indenlandsk, national)

N: hjemlig, heimleg

S: inhemsk

hjemmel D

N: hjemmel, heimel

S: hemul; stöd; berättigande

hot; hota S

D, N: trussel; true

hugse N, se huske

hurtig D, N

S: snabb

huske D

N: huske, hugse, minnes

S: minnas, komma ihåg

hvis D, N

S: 1) om, ifall 2) vems, vars

hvornår D

N: når

S: när

hälft S

D, N halvdel, det halve

häpen S, se forbauset

häromdagen S

D, N forleden dag

høste D, N

S: skörda

høve N

D: lejlighed

S: (lämpligt) tillfälle, möjlighet

høvelig N

D: passende

S: passande, lämplig

i

idka S

D: drive, udøve

N: drive, utøve

ifølge D, N

S: enligt, i överensstämmelse med

imens D, N

S: under tiden

indlysende D

N: innlysende, sjølvklar(t)

S: självklar(t), uppenbar(t)

indrømme D

N: innrømme

S: medge, erkänna, tillstå

(S inrymma = D rumme, indeholde, N romme, inneholde)

indstille; indstilling D, innstille; innstilling N

(syn. foreslå; forslag)

S: föreslå; förslag, betänkannde

inhemsk S, se hjemlig

inhibera S

(syn. ställa in)

D: indstille, aflyse

N: innstille, avlyse

inn- N, se ind-

innebörd S

D, N: betydning

intyga S

D: bevidne, bekræfte, attestere

N: (be)vitne, bekrefte, attestere

især D, N

S: særskilt, speciellt

isär S

D: hver for sig; itu, i stykker

N: hver/kvar for seg; i tu, i stykker

j**jäktig S**

D: forjaget, travl, fortravlet

N: oppjaget, travel

jämt S

D: bestandig, alltid, hele tiden

N: stadig, alltid

jävig S

D, N: inhabil; ikke upartisk

k**kabinett FS**

D: (kabinet)

N: særskilt rom på restaurant

S: enskilt rum (på restaurang)

karakter D, N

S: karaktär; betyg

kart N, karta S

D: kort

kasse D, N

S: låda m.m.; kassa

kausjon N, kaution D, se borgen

ked af D

N: lei av; lei for

S: trött på; ledsen för

kedelig D

N: kjedelig, keisam

S: tråkig, trist

kendsgjerning D, kjensgjerning N

S: faktum

kille S

D: mand, fyr, dreng

N: kar, gutt

kjed N, se ked

kjensgjerning N, se kendsgjerning

kjøretøy N, se fordon

knark S

D, N: narkotika, stof(f)

(D, N knark = S gubbe)

kolla S

D: kontrollere, se efter

N: kontrollere, se etter, sjekke

konkurrans N

D: konkurrence

S: tävling; konkurrens

konstig S

D: underlig, mærkelig

N: underlig, merkelig, rar
(jfr kunstig)

kor, kvar, hvor N

D: hvor

S: hur; var

korleis, hvordan N

D: hvordan; hvorledes

S: hur; hurdan

kort D, se kart**kul S**

D: morsom, skæg

N: morsom, morosam

kulde D, N

S: kyla, köld

kun D, N

S: bara

kunstig D, N

S: konstgjord; konstlad; artificiell
(jfr konstig)

kurv D, N

S: korg

kva, hva N

D: hvad

S: vad

kvar N, se kor**kvar S**

D: tilbage, igen, tilovers

N: tilbake, igjen, att, til overs

kvartal N

S: kvartal; kvarter

kvarter D, N

S: en kvarts timme

kven, hvem N

D: hvem

S: vem

kvi(for), hvorfor, korfor N

D: hvorfor

S: varför

kvit, hvit N

D: hvid

S: vit

kyla S, se kulde**kännpak FS**

D, N, S: karakteristisk

känsla S

D: følelse

N: følelse, kjensle

køretøj D, se fordon**kår D, N**

S: förhållanden, omständigheter

I**lade som om D, late som om N**

S: låtsas

lag S

D, N: lov

laga S

D: reparere, gøre i stand, lave

N: reparere, gjøre i stand

lage N

D: lave

S: göra, förfärdiga; ordna

laglig S

D: lovlig, retlig

N: lovlig, rettslig

lagnad N

(syn. skjebne)

D: skæbne

S: öde

lagom S

D: tilpas, passende

N: passende, høveleg

landshövding S, se amt**landsorten S**

D, N: provins(en)

late som om N, se lade som om**latter; latterlig D, N**

S: skratt; löjlig

lav (adj.) D

N: lav, låg

S: låg

lave D, se laga, lage

le D, N

S: skratta

(S le = D, N smile)

ledamot S

(syn. medlem)

D, N medlem

ledig D, N

(syn. D arbejdsløs, N arbejdsløs)

S: arbetslös

ledsam [lessam] S

D: kedelig; ubehagelig

N: kjedelig; ubehagelig

ledsen [lessen] S

D: ked af; bedrøvet

N: lei for; bedrøvet

lege N, læge D

S: läkare

legeme; legemlig D, N

S: kropp; kroppslig, fysisk

lei av; lei for N

D: ked af

S: trött på; ledsen för

leie, leige N

D: leje

S: hyra

leilighet N, lejlighed D

S: tillfälle; lägenhet, våning

lempelig D, N

S: mild, lindrig, skonsam

(S lämplig = D, N passende)

lene seg N, læne sig D

S: luta sig

lidande S

D lidelse

N: lidelse, liding

(jfr lidelse)

lide [li:] D (kunne l. ngt.)

(syn. synes om)

N: like

S: tycka om

1 lidelse D, N, se lidande

2 lidelse S

(syn. passion, åtrå; patos)

D: lidenskab

N: lidenskap

lige [li:e] D

N: like; direkte; nettopp; akkurat; nyss; straks

S: lika; rakt, direkt; just; nyss; strax

(i lige måde = S tack detsamma)

lige meget D

N: likegyldig

S: likgiltigt

lige ud D

N: rett fram #

S: rakt fram

lige ved at D

N: like ved å, nære på å

S: nära att

like N, se lide, lige

lomme D, N, se ficka

lommebok N

D: tegnebog

S: plånbok

(D lommebog = N sjuende sans = S fickkalender)

lov D, N

S: lag; lov, tillåtelse

(finanslov = S budget)

1 lovlig D, N, se laglig

2 lovlig S

D: tilladelig, lovlig

N: tillatelig, lovlig

lugn, lugna S

D, N: rolig; berolige

(S rolig = D, N morsom)

lukke D, N

S: stänga, låsa, spärra

(lukke op = S öppna)

lyn D, N

S: blix

lyssna S

D, N: lytte

lytte D, N, se lyssna

læge D, se lege

læne sig D, se lene seg

läge S

D: beliggenhed; tilstand; situation
N: beliggenhet; tilstand; situasjon

lägenhet S, se leilighet

lämna S

D: efterlade; forlade; give
N: etterlate; forlate; gi

lämplig S

D: passende, hensigtsmæssig
N: passende, hensiktsmessig
(D, N lempelig = S mild, lindrig)

län S, se amt

lär (vara) S

D: er nok/formodentlig, siges at være
N: sies å være

löjlig S

D, N: latterlig, komisk

1 löyve, löyving N, se anslag

2 löyve N

D: tilladelse, lov
S: tillstånd, tillåtelse, lov

m**mangel; mangle D, N**

S: brist; fattas, sakna(s)

medveten N, S, se bevidst

melding D, N

S: anmälan, rapport, meddelande

mellombels N, se midlertidig

midlertidig D

N: midlertidig, mellombels
S: tillfällig, provisorisk

morsom D, N

S: rolig

muta S

D: bestikke
N: bestikke, mute

mygel S

D: lumskeri, uærlige metoder
N: muffens, uærlige metoder

mäta S, se måle

måde D

N: måte

S: sätt; måtta

(i lige måde/like måte =

S tack detsamma)

måle D, N

S: mäta

(S måla = D, N male)

måte N, se måde

n**nackdel S**

D, N: ulempe, skade

navnlig D

N: særskilt, spesielt

S: särskilt, speciellt

nem D

N: lett; praktisk, bekvem

S: lätt; praktisk, bekväm

nemlig D

N: nemlig, akkurat

S: (just) precis

nestformann N, næstformand D

S: vice ordförande

netop D, nettopp N

S: precis, aldeles

noggrann S

D: nøje, nøjagtig

N: nøye, nøyaktig

(S nøjagtig = D, N tilfredsstillende)

nyfiken S

D: nysgerrig

N: nysgjerrig

næstformand D, se nestformann

nødig D, N

(syn. ikke gerne)

S: ogärna

nøgen [nåjen] D

N, S: naken

nøgle [nåjle] D

N: nøkkel

S: nyckel

nøjagtig D, se noggrann

nøle D

N: nøle, tvike
S: drøja, tveka

nøyaktig N, se noggrann

o**odla S**

D, N: dyrke

oerhörd, oerhört S

D, N: uhyre, meget

oförmögen S

D: ude af stand til, uduelig
N: ute av stand til, udugelig

oläglig S

D: ubelejlilig
N: ubeleilig

omhyggelig D, N

S: omsorgsfull

omtrent D, N

S: ungefär, omkring, cirka
oplagt D, opplagt N
S: självklart, obestridligt, tydligt

ordförande S

D: formand; ordstyrer
N: formann, leder; ordstyrer

orm S

D: slange
N: slange, orm
(D orm = S mask)

ort S

D: sted
N: sted, stad

overflade D, overflate N, se yta

overfor D, N

S: mittemot; gentemot

overordentlig D, N

S: utomordentlig; extra(ordinarie)

overse D

(syn. forbigå, forsømme; overskue)
N: overse, oversjå
S: förbise; överblicka
(S overse med = D, N bære over med)

ovillkorlig(en) S

D: ubetinget, absolut
N: ubetinget, absolutt
(jfr uvilkårlig)

p

pen N

D: pæn

S: söt; snygg; hygglig

personbeteckning FS

D, N, S personnummer

pjece D

N: brosjyre, hefte

S: broschyr, häfte

pjäs S

D, N: (teater)stykke

pleie N, pleje D

S: bruka, ha för vana; vårda; vård

plånbok S, se lommebok

pæn D, se pen

påfrestande S

D, N: anstrengende

1 pågående D, N

S: påträngande, påflugen

2 pågående N, S

D: igangværende

påskud D

(syn. undskyldning, foregivende)

N: påskudd, påskott

S: förevändning, svepskäl

q

r

rar D, S

N: vennlig, søt, hyggelig

rar N

D: underlig, sær

S: underlig, egendomlig

refundere D, N

S: återbetala, ersätta

rekkefølge N, rækkefølge D

S: ordning, följd

1 rolig D, N, se lugn

2 rolig S, se morsom

rom N

D: værelse; rum

S: rum; rymd

rum S, se rom

(äga rum = D finde sted, N finne sted, gå for seg)

rydde D, N

S: städa

rymd S

D: (verdens)rum

N: (verdens)rom

rækkefølge D, se rekkefølge**räkna S, se telle****rörelse S**

D: bevægelse

N: bevegelse; virksomhet, rørsle

rösta S

D: stemme

N: stemme, røyste

råddig FS

D: rodet

N: rotet

S: rörig, oredig, trasslig, strulig

råka S

D: falde sig (sådan at), træffe sig

N: falle seg (slik at)

(råka ut för = komme ud/ut for)

s**sagtens D, saktens N**

S: förvisso, minsann; med lätthet

sal D

N: etasje

S: våning, etage

samfund D samfunn N

S: samhälle

samhälle S, se samfund**samlag N**

D: forening, selskab

S: förening, bolag

FS: förening, andelslag

(S samlag = D samleje, N samleie)

sandsynlig(vis) D, sannsynlig(vis) N

S: sannolik(t), antaglig(en)

savn(e) [sawn(e)] D, savn(e), sakn(e) N

S: saknad, sakna

score D, skåre N

S: göra mål, ta poäng

selskab D, selskap N

S: bolag; företag; förening; bjudning

selv om D

N: selv om, sjølv om

S: även om, fast(än)

selvangivelse D, N, se deklARATION

1 semester D, N

S: termin

2 semester S

D, N: ferie

setning N, sætning D

S: sats, mening

sinsemellan S

D: indbyrdes

N: innbyrdes

sits S

D: situation, stilling; møde, session

N: situasjon, stilling; møte, sesjon

(FS sits, S eftersits äv. = enklare fest t.ex. efter ett möte)

självdeklARATION S, se deklARATION

sjølv om N, se selv om

sjølvmelding N, se deklARATION

sjå N

D, S: se

självdeklARATION S, se deklARATION

skenbar S

D: tilsyneladende

N: tilsynelatende

skicklig S

D: dygtig

N: dyktig

skikkelig D, N

S: ordentlig, rejäl; hygglig

skiljedom S

D: voldgift

N: voldgift, skilnsdom

skillnad S, skilnad N, se forskel

skjebne N, skæbne D

S: öde

skjebnesvanger N, skæbnesvanger D

S: ödesdiger

skjønne N

D: forstå, begribe, skønne

S: förstå, begripa

skjønt N, se fastän

skjule D, N

S: dölja

skorte på N

D: mangle, skorte på

S: fattas, behövas

skridt D, skritt N

S: steg

skrå D, N

S: sned, sluttande

skuffelse, skuffet D, N, se besviken

skuld N, S, se gjeld

skylde D, N

S: vara skyldig; skylla

skæbne(svanger) D, se skjebne(svanger)

skäl S

D: grund, årsag

N: grunn, årsak

skændes D, se gräla

skønt D, se fastän

skörda S

D, N: høste

sköta S

D: pleje, passe

N: pleie, passe

skåre N, se score

slange D, N, se orm

slem D, N

S: elak, ond

slet D, slett N

S: dålig, usel

(slet(t) ikke = S inte alls)

slopa S

(syn. stryka)

D: sløjfe, stryge
N: sløyfe, stryke

sløsa S

N: sløse, ødsle
D: ødsle

smuk D, smukk N

S: vacker

småningom S

D: lidt efter lidt, efterhånden
N: litt etter litt, etter hvert

snabb S, se hurtig

sned S
D: skæv, skrå
N: skeiv, skrå

snes D, N

S: tjog
(en halv snes = ett tiotal)

snygg S

D: pæn, proper
N: pen, proper

snål S

D: gerrig, nærig
N: gjerrig
(FS snål äv. = lysten på ngt gott)

spøg [spåj] D, spøk N

S: skämt, spratt

1 stad S

D, N: by

2 stad N

D: sted
S: plats, ställe, ort

stadgar S, se vedtekt

stadig vekk N, stadig væk D

S: fortfarande

stadsfullmäktige FS, se byråd

sted D, N, se 2 stad

steg S

D: skridt; trin
N: skritt; trinn, steg

stemme D, N

S: röst; rösta

stilling D, N

S: ställning; anställning

stof D

N: stoff; narkotika

S: tyg; ämne, stoff; knark, narkotika

stole på D, N

S: lita på

stordia S

D, N: transparent [-rang]

stue D, N

S: vardagsrum

(stuen D äv. = bottenvåningen)

störa S, se forstyrre

sulten D, N

S: hungrig

svepskäl S, se påskud

syfte S

(syn. avsikt, ändamål)

D: formål, øjemed, hensigt

N: formål, føremål, øyemed, hensikt

(S føremål = D genstand, N gjenstand)

synes D, N

S: tycka; förefalla

synnerhet, i s. S

D, N: især, særlig

synnerligen S

D, N: særdeles, særlig

sällsynt S

D: sjælden, ualmindelig

N: sjelden, ualminnelig

D sætning, se setning

sätt S, se måde

sømmelig N

D: passende, anstændig

S: passende, anständig

t

tab D, tap N, se förlust

tabe D, tape N, se förlora

talko FS

D: fælles ulønnet arbejde

N: dugnad

S: gemensamt oavlönat arbete

taske D

N: veske

S: väska

(D, N væske = S vätska)

taus N, tavs D

S: tyst

tegnebog D, se lommebok

telle N, tælle D

S: räkna

termin S, se semester

tidning S, se avis

tilbage D, tilbage N

(syn. tilovers)

S: kvar, över

tillförsikt S

D tillid, fortrøstning

N: tillit, fortrøstning

tilskuer D, N

S: åskådare

tilstømmelse S

D, N: (lille) smule, antydning

tiltag S

D: foretagende, påfund

N: foretakende, påfunn

(jfr tiltag)

tillvägagångssätt S, se framgangsmåte

tilsløre D, N

(syn. skjule)

S: dölja

tilsyneladende D, tilsynelatende N

S: skenbar(t)

tiltag D, tiltak N

S: initiativ, åtgärd

tjej S

D: pige

N: jente

tjog S, se snes

trakt N, S

(syn. område, region)

D: egn, region

trang D, N

S: behov

trasslig S

(syn. invecklad)

D: indviklet, knudret

N: innviklet, innfløkt

travel N, travl D

S: jäktig; brådskende

trekk; trekke N

D: træk; trække

S: drag; dra

trenge N

D: trænge til, behøve

S: behöva

trevlig S

D: hyggelig

N: hyggelig, trivelig

(D trivelig = S fyllig, knubbig)

trikk N

D: sporvogn

S: spårvagn

trin D, trinn N

S: steg, nivå, stadium

trong N, se trang**true D, N, se hota****trussel D, N, se hot****trygd N**

D: sygesikring

S: socialförsäkring

(trygdekassen = D sygesikringen, S försäkringskassan)

trække D, se trekke**trænge D, se trenge****tråkig S, se kedelig****trädgård S, se have****tull N**

D: vrøvl

S: struntprat, dumheter

(S tull = D told, N toll)

tur S, se held**tveka S**

D: være i tvivl, betænke sig

N: tvile, nøle, tvike

tycka S

D: synes

N: synes, tykkje

täckas; inte täckas FS

D: ikke være bekendt

N: ikke være bekjent

S: skämmas över, inte kunna, inte ha mage att

tælle D, se telle

tæppe D, se teppe

tøj D, tøj N

S: tyg; kläder

(legetøj = S leksaker, syltetøj = S sylt)

tøv N

D: vrøvl

S: struntprat

tøy N, se tøj

tåge D, tåke N, se dimma

u

ubeleilig N, ubelejlig D, se oläglig

ubevegelig N, ubevægelig D

S: orörlig

uddanne D, utdanne N

S: utbilda

uddannelse D, utdannelse N

S: utbildning

udfordring D, utfordring N

S: utmaning

udsalg D, utsalg N

S: rea

udskyde D, se bordlägga

udsætte D, utsette N

S: uppskjuta, ajournera; utsätta

(se äv. bordlägga)

udvalg D, utval(g) N

S: utskott

uge D

N: uke, veke

S: vecka

uheld D, uhell N

S: otur, olycka

uheldig D, N

S: oturlig, ogynnsam; olycklig

uhell N, se uheld

uhyre (adv.) D, N, se oerhørd

uke N, se uge

ulagleg N

D: ubelejlig

S: oläglig; olämplig

(S olaglig = D, N ulovlig)

ulovlig D, N

S: olaglig

(S olovlig = D utilladelig, N utillatelig)

underfund, komma u. med S

D: blive klar over

N: bli klar over

underskatta S

D, N: undervurdere

understiga S

D: ligge under, være mindre end

N: ligge under, være mindre enn

1 undertiden D, N

S: ibland, emellanåt

2 under tiden S

D: imens, i mellemtiden

N: imens, i mellomtida

undskyld D, unnskyld N

S: ursäkta, förlåta

ungefär S, se omtrent

upprepa S, se gentage

uppskatta S

D: vurdere, sætte pris på

N: vurdere, sette pris på

uppsåtlig S, se forsettlig

utbilda S, se uddanne

utdanne(lse) N, se uddanne(lse)

utfordring N, se udfordring

utomordentlig S, se overordentlig

utrymme S

D: plads

N: plass, rom

utsalg N, se udsalg

utsette N, se udsætte

utskott S, se udvalg

utstå N, se anstå

utval(g) N, se udvalg

uvilkårlig D, N

(syn. ubevidst, ubevisst)

S: ofrivillig

v

varamann N

D, S: suppleant

varelse S

D: væsen

N: vesen

(jfr værelse)

varna, varning S, se advare

vecka S, se uge

vedkommende D, N

S: vederbörande, personen i fråga

vedta N, vedtage D

S: besluta, bestämma, anta

vedtagelse D, vedtak N

S: beslut

vedtekt(er) N, vedtægt(er) D

S: stadga(r), bestämmelse(r),
reglemente, förordning

veke N, se uge

verst; ikke (så) verst N, værst D

S: inte (så) illa

(jfr 2 värst)

videregående skole N

D: de gymnasiale uddannelser

S: gymnasieskola

FS: skola på mellanstadiet

vilkårlig D, N

S: godtycklig, skönsmåsig

(jfr villkorlig)

vilkorsdom N, se betinget dom

villfara S

D: efterkomme, opfylde

N: etterkomme, oppfylle

villkor S

D, N betingelse, vilkår; kår, forhold

villkorlig S

D: betinget

N: betinget, på vilkår, vilkårs-

voldgift D, se skiljedom

von; vona N

D: håb; håbe

S: hopp; hoppas

vonbrott, vonbruten N, se besvikelse

vrøvl D, N

S: struntprat, dravel

vädja S

D: henstille; appellere, bønfalde

N: henstille; appellere, bønnfalle

værelse D, N

S: rum

(jfr varelse)

1 værst D, se verst

2 värst; inte så v. S

D, N: ikke (så) særlig, ikke videre

(jfr verst)

vördnad S

D: ærbødighed, respekt

N: ærbødighet, respekt, vør(d)nad

våning S

D: etage; lejlighed

N: etasje; leilighet

w

x

y

yde D, yte N

S: prestera; erlægga; bidra med

ydelse D, ytelse N

S: betaling; bidrag

ymse N

D: skiftende; forskellige

S: skiftande, olika, diverse

ynde (sb. o. vb) D, N

S: charm; tycka om

yndig D, N

S: intagande, förtjusande, lækker

yrka (på) S

D: kræve; insistere på

N: kreve; insistere på

yrke S, se erhverv

yta S

D: overflade; areal

N: overflate, yte; areal

yte(Ise) N, se yde(Ise)

z**æøå, öä**

å- se efter ö, ø

ædru D, se edru

ämne S

D: emne; stof; fag

N: emne; stoff; fag

ändamålsenlig S, se hensigtsmessig, formålstjenlig

æense D, se ense

ærbødighed D, -het N, se vördnad

även S

D, N: også

även om S, se selv om

äventyra S

D: sætte på spil

N: sette på spill

ödesdiger S, se skjebnesvanger

øjemed D, se syfte

ömse S

D, N: begge

ömsesidig S, se gensidig

ömsevis S

D, N: skiftevis

överge S

D: forlade; opgive

N: forlate; oppgi

överlägga S

D, N: drøfte

överse (med) S

D, N: bære over med

(jfr overse)
øyemed N, se syfte

ånga S, se damp

åsamka (sig) S

D: volde, forårsage; pådrage sig, skaffe sig
N: forårsake; pådra seg, skaffe

åsikt S

D, N: mening; anskuelse

åssen N

D: hvordan
S: hur

åtfærd N, se adfærd

åtgærd S

D: foranstaltning, forholdsregel
N: foranstaltning, forholdsregel, åtgjerd

åtte N (av verbet eige)

D: ejede
S: ägde

åtvare; åtvaring N, se advare

ö-, ø- se före å-

Några olikheter hos de personliga pronomina

Danska	Norska	Svenska
vi	vi, me	vi
I	dere, de	ni
jer	dere, dykk	(dokk) er
jeres	deres, dykkar (dokker)	er, ert, era
De	De	Ni
Dem	Dem, Dykk (Dokk)	Er
Deres	Deres, Dykkar (Dokker)	Er, Ert, Era
de	de, dei	de (dom)
dem	dem, dei	dem (dom)
deres	deres, deira	deras

Litteratur

Börestam Uhlman, Ulla: Språkmöten och mötesspråk i Norden.
Nordiska språksekretariatet 1991.

De ikke-skandinaviskespråkene i Norden.
Nordiska språksekretariatet 1989.

Karker, Allan: Ord för tal.
Nordiska rådet och Nordiska språksekretariatet 1990. (Om nordiska räkneord.)

Nordens språk. Red. Allan Karker, Birgitta Lindgren og Ståle Løland.
Nordiska språksekretariatet/Novus forlag 1997.

Våra grannspråk.
NU-serien B 1978: 11, utg. Av Nordiska kultursekretariatet (Uttalsregler, ideer för grannspråkundervisningen m.m.)

Vikør, Lars S.: The Nordic Languagea - Their Status and Interrelations.
(Novus Press 1992, 1995, 2001).

Några ordlistor:

Nordisk förvaltningsordbok.
Nord 1991:24. Utg. Av Nordiska rådet. (Nordiska förvaltningstermer med motsvarigheter på engelska.)

Grundordlistor utgivna av Nordiska språksekretariatet:

- Dansk-svensk ordlista (1988, 44 s.)
- Norsk-svensk ordlista (1988, 44 s.)
- Svensk-norsk ordliste (1989, 45 s.)
- Dansk-norsk ordliste (1989, 19 s.)
- Norsk-dansk ordliste (1989, 43 s.)
- Svensk-dansk ordlista (1989, 44 s.)

Skandinavisk ordbok.
Nordiska språksekretariatet, Gyldendal, Kunnskapsforlaget, Norstedts (1994, 351 s.)

Statsnavne og nationalitetsord.
Nordiska språksekretariatet/Novus forlag (1994, 39 s.)

ADRESSER

Nordiska ministerrådet Sekretariatet Store Strandstræde 18 DK-1255 København K	Tfn +45-33 96 02 00 Fax +45-33 96 02 02 Netadr www.norden.org
Nordiska rådet P:O Boks 3043 DK-1021 Köpenhamn K	Tfn +45 33 96 04 00 Fax +45 33 11 18 70 Netadr www.norden.org
Nordisk språkråd C.J. Hambros plass 5 Postboks 8107 Dep NO-0032 Oslo	Tfn +47-24 14 03 73 Fax +47-24 14 03 51 Netadr www.nordisk-sprograad.dk
Föreningene Nordens Förbund Akersgata 67, 2 etg. NO-0180 Oslo	Tfn + 47-22 11 40 60 Fax + 47-22 11 02 12 E-post fnf@norden.no Netadr www.fnf.norden.no
D A N M A R K	
Dansk Sprognævn	Tfn +45 35 32 89 82 og +45 35 32 89 83

<p>Njalsgade 80 DK-2300 København S</p>	<p>Fax +45 32 54 03 60 E-post Sprognaevnet@dsn.dk Netadr www.dsn.dk</p>
<p>Foreningen Norden Malmøgade 3 DK-2100 København Ø</p>	<p>Tfn + 45 35 42 63 25 Fax + 45 35 42 80 88 E-post landskontoret@foreningen-norden.dk Netadr www.foreningen-norden.dk</p>
<p>Hindsgavl Slot Hindsgavl Allé 7 15500 Middelfart</p>	<p>Tlf +45 64 41 88 00 Fax +45 64 41 88 11 E-post hindsgavl@hindsgavl.dk Netadr www.hindsgavl.dk</p>
<p>Schæffergården Jægersborg Allé 166 DK-2820 Gentofte</p>	<p>Tfn +45 31 65 60 65 Fax +45 39 65 05 46 E-post info@schaeffergaarden.dk Netadr www.schaeffergaarden.dk</p>
<p>F i n l a n d</p>	
<p>Forskningscentralen för de inhemska språken Sörnäs strandväg 25 FIN-00500 Helsingfors</p>	<p>Finska språkbyrån Tfn +358-9-731 51 (växel) Fax +358-9-731 53 55 E-post Aino.Piehl@kotus.fi</p>

	<p>Netadr www.kotus.fi</p> <p>Svenska språkbyrån</p> <p>Tfn +358-9-731 52 43</p> <p>Fax +358-9-731 52 97</p> <p>E-post Charlotta.af-Hallstrom@kotus.fi</p> <p>Netadr www.kotus.fi/pasvenska</p>
<p>Pohjola-Norden</p> <p>Sibeliusgatan 9 A</p> <p>FI-00250 Helsingfors</p>	<p>Tfn +358 (0)9 454 2080</p> <p>Fax +358 (0)9 4542 0820</p> <p>E-post pn@pohjola-norden.fi</p> <p>Netadr www.pohjola-norden.fi</p>
<p>Hanaholmens kulturcentrum</p> <p>FIN-02100 Esbo</p>	<p>Tfn +358-(0)9-435 020 (växel)</p> <p>Fax +358-(0)9-467 291</p> <p>E-post Hanasari@hanaholmen.fi</p> <p>Netadresse www.hanaholmen.fi</p>
<p>Nordens Institut i Finland (NiFin)</p> <p>PB 231</p> <p>FIN-00171 Helsingfors</p>	<p>Tfn +358 (0)9 1800 380</p> <p>Fax +358 (0)9 1800 389</p> <p>E-post: nifin@nifin.helsinki.fi</p> <p>Netadresse www.nifin.helsinki.fi</p>

F Ä R Ö A R N A	
<p>Føroyska málnevndin</p> <p>Málstovan</p> <p>V.U. Hammershaimbs gøtu 16</p> <p>FO-100 Tórshavn</p>	<p>Tfn +298-31 23 97</p> <p>Fax +298-31 84 48</p> <p>E-post MariusS@setur.fo</p> <p>Netadr www.fmn.fo</p>
<p>Norræna Felagid i Føroyum</p> <p>J. Paturssonargøta 24</p> <p>FR-100 Tórshavn</p>	<p>Tel +298 315 319</p> <p>Fax +298 315 727</p> <p>E-post frnorden@post.olivant.fo</p>
<p>Norðurlandahúsið</p> <p>Nordens Hus</p> <p>Postboks 1260</p> <p>FO-100 Tórshavn</p>	<p>Tfn +298 31 79 00</p> <p>Fax +298 31 97 90</p> <p>E-post nlh@nlh.fo</p> <p>Netadr www.nlh.fo</p>
G R Ö N L A N D	
<p>Grønlands Sprognævn</p> <p>Postboks 980</p> <p>DK-3900 Nuuk</p>	<p>Tfn +299 32 73 44</p> <p>Fax +299 32 73 42</p> <p>E-post Oqaasileriffik@greenet.gl</p> <p>Netadr www.oqaasileriffik.gl</p>

<p>NAPA / Nordens institut i Grønland</p> <p>(også Foreningen Norden på Grønland) Skibshavnsvej 21</p> <p>Postboks 770</p> <p>DK-3900 Nuuk</p>	<p>Tfn +299 32 47 33</p> <p>Fax + 299 32 57 33</p> <p>E-post napa@napa.gl</p> <p>Netadr www.napa.gl</p>
<p>Katuaq / Grønlands Kulturhus</p> <p>Imaneq 21</p> <p>Postboks 1622</p> <p>DK-3900 Nuuk</p>	<p>Tfn +299 32 33 00</p> <p>Fax +299 32 33 01</p> <p>E-post Reception@katuaq.gl</p> <p>Netadr www.katuaq.gl</p>

I S L A N D	
<p>Íslensk málnefnd</p> <p>Neshaga 16</p> <p>IS-107 Reykjavík</p>	<p>Tfn +354 552 85 30</p> <p>Fax +354 562 26 99</p> <p>E-post AriPK@ismal.hi.is</p> <p>Netadr www.ismal.hi.is/malnefnd.html</p>
<p>Norræna Félagið</p> <p>Foreningen Norden i Island</p> <p>Brattagata 3B</p> <p>IS-101 Reykjavík</p>	<p>Tfn +354 551 0165</p> <p>Fax +354 562 8296</p> <p>E-post Norden@norden.is</p> <p>Netadr www.norden.is</p>
<p>Norræna Húsið</p> <p>Nordens Hus i Reykjavik</p> <p>Sturlugötu 5</p> <p>IS-101 Reykjavík</p>	<p>Tfn +354 551 7030</p> <p>Fax +354 552 6475</p> <p>E-post nh@nordice.is</p> <p>Netadr www.nordice.is</p>
N O R G E	
<p>Norsk språkråd</p> <p>Postboks 8107 Dep</p> <p>NO-0032 Oslo</p>	<p>Tfn +47-24 14 03 50</p> <p>Fax +47-24 14 03 51</p> <p>E-post Loland@sprakrad.no</p>

	Netadr www.sprakrad.no
Samisk språknemnd / Sámi giellalávdegoddi Sametingets språkavdeling Bredbuktnesveien 50 NO-9520 Kautokeino	Telefon +47-78 48 83 00 Telefax +47-78 48 83 10 E-post: sgl@samediggi.no
Foreningen Norden Harbitzalléen 24 NO-0275 Oslo	Tfn +47 22 51 67 60 Fax +47 22 51 67 61 E-post foreningen@norden.no Netadr www.norden.no

<p>Lysebu Lysebuveien 12 Postboks 109 Holmenkollen 0712 Oslo</p>	<p>Tfn +47 21 51 10 00 Fax +47 21 51 10 01 E-post booking@lysebu.com Netdr www.lysebu.no</p>
<p>Voksenåsen Ullveien 4 Voksenkollen 0791 OSLO</p>	<p>Tlf +47 22 14 30 90 Fax +47 22 49 37 16 E-post hotell@voksenaasen.no Netadr www.voksenaasen.no</p>
<p>S V E R I G E</p>	
<p>Svenska språknämnden Box 20057 SE-104 60 Stockholm</p>	<p>Tfn +46 8 442 42 00 Fax +46 8 442 42 15 E-post info@spraknamnden.se Netadr www.spraknamnden.se</p>
<p>Sverigefinska språknämnden Box 20057 SE-104 60 Stockholm</p>	<p>Tfn +46 8 462 92 32 Fax +46 8 442 42 15 E-post P.Ehrnebo@kielilautakunta.se Netadr www.spraknamnden.se/sverigefinska.htm</p>

<p>Föreningen Norden</p> <p>Box 12 707</p> <p>SE-112 21 Stockholm</p>	<p>Tfn +46-8-506 11 300</p> <p>Fax +46-8-506 11 320</p> <p>E-post info@norden.se</p> <p>Netadr www.norden.se</p>
<p>Nordens folkliga akademi</p> <p>Box 120 24</p> <p>SE-402 41 Göteborg</p>	<p>Tfn +46 31 69 56 00</p> <p>Fax +46 31 69 09 50</p> <p>E-post norden@nfa.se</p> <p>Netadr www.nfa.se</p>
<p>Hässelby Slott</p> <p>Box 520</p> <p>S-165 15 Vällingby</p>	<p>Tfn +46-8- 445 51 40</p> <p>Fax +46-8-445 51 41</p> <p>Netadr www.hasselbyslott.se</p>
<p>Finlandshuset Konferens</p> <p>Snickarbacken 4</p> <p>SE-111 83 Stockholm</p>	<p>Tfn +46 8 545 212 04</p> <p>Fax +46 8 545 212 11</p> <p>E-post konferens@finlandskulturinst.se</p> <p>Netadr www.finlandskulturinst.se/swe/2/2_k.htm</p>
<p>Å L A N D</p>	
<p>Föreningen Norden på Åland</p>	<p>Tlf og fax +358 (0)18 172 79</p> <p>E-post norden@pb.alcom.aland.fi</p>

<p>OStrandgatan 12 FI-22100 Mariehamn</p>	
<p>Nordens Institut på Åland Köpmansgatan 10 FIN-22100 Mariehamn</p>	<p>Tel. +358 18 25000 (växel) Fax +358 18 13301 E-post info@nordinst.aland.fi Netadr www.nordinst.aland.fi</p>
<p>UPPFÖLJNINGSMYNDIGHETER FÖR DEN NORDISKA SPRÅKKONVENTIONEN</p>	
<p>Danmark Justitsministeriet Slotsholmsgade 10 DK-1216 København K</p>	<p>Tfn +45 33 92 33 40 E-post jm@jm.dk Netadr www.jm.dk</p>
<p>Finland Justitieministeriet Södra esplanaden 10 Postboks 1 FI-00131 Helsingfors</p>	<p>Tfn +358 918 251 Netadr www.om.fi</p>
<p>Island Dóms- og kirkjumálaráðuneytið</p>	<p>Tlf +354 56 09 010 E-post postur@dkm.stjr.is</p>

Arnarhváli við Lindargötu

IS-150 Reykjavík

Netadr www.domsmalaraduneyti.is

<p>Norge</p> <p>Utlendingsdirektoratet</p> <p>Postboks 8108 Dep</p> <p>NO-0032 Oslo</p>	<p>Tfn +47-23 35 15 00</p> <p>Netadr www.udi.no</p>
<p>Sverige</p> <p>Migrationsverket</p> <p>SE-601 70 Norrköping</p>	<p>Tfn +46 11 15 60 00</p> <p>E-post migrationsverket@migrationsverket.se</p> <p>Netadr www.migrationsverket.se</p>